

MILVUS CSOPORT

ÉVES BESZÁMOLÓ 2022

JÖVŐKÉPÜNK

Egy olyan világot szeretnénk, amelyben az ember a természetet nem kizsákmányolja, hanem harmóniában él vele együtt, ahol a természet az egyik legnagyobb érték és mindenki ennek megfelelően cselekszik.

KÜLDETÉSÜNK

Minden nap azért dolgozunk, hogy természeti örökségünket megőrizzük. Tesszük ezt a veszélyeztetett fajok gyakorlati védelmével, természetvédelmi célú kutatással, tudatosítással és neveléssel, a törvények betartásával, a természetet érintő politika befolyásolásával.

ÉRTÉKEINK

Hozzáértés:

Munkatársaink sokéves természetvédelmi tapasztalattal és biológus, ökológus vagy más felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkeznek.

Hitelesség:

A döntéshozatalnál a hozzáférhető legjobb ismeretekre és a saját terepen szerzett tapasztalatainkra támaszkodunk

Kitartás:

1991-es megalakulásunk óta kitartóan követjük küldetésünket

TARTALOMJEGYZÉK

1. RÓLUNK	2	7. PÁLYÁZATOK ÉS SZERZŐDÉSES MUNKÁK	24
2. ELŐSZÓ	4	Game over?	
3. MUNKÁNK SZÁMOKBAN	6	Do not let climate change end the game!	24
4. FAJVÉDELMI ÉS KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGEK	8	Több gyep, több haszon	25
Kék vércse	9	Process Oriented Nature Conservation	26
Tűzok	9	A természeti értékek megőrzése, védelme és népszerűsítése	
Kerecsensólyom	10	Nagyszalonta-Békéscsaba határmenti térségben, ROHU-14 – The Nature Corner	28
Szalakóta	10	SaveGreen	30
Szírti sas	11	A madárvédelmi irányelv 12. paragrafusa által előírt madármonitoring elvégzéséhez szükséges szakértői szolgáltatás	31
Fehér gólya	11	A szirti sas, siketfajd és mormota felmérése a Fogarasi-havasokban	32
Barna medve	12		
Hiúz	13		
Kételtűek és hüllők	13		
Madárgyűrzés és a Chituc-turzási tábor	14		
5. MONITORING PROGRAMOK	16	8. TUDATOSÍTÁS ÉS SZEMLÉLETFORMÁLÁS	34
Telelő erdei fülesbagoly monitoring	17	Kommunikáció	34
Téli vízimadár számlálás (Midwinter)	17	Környezeti nevelés	35
Téli ragadozómadár monitoring	18	Milvus ösztöndíj	36
Fészkelő ragadozómadár monitoring	18	Sérült Vadállatok Rehabilitációs Központja	37
Mindennapi Madarak Monitoringja	19	Milvus Nemzetközi Természetfotó Verseny	38
Nyílt élőhelyek éjszakai madarainak monitoringja	19		
Vízirigó monitoring	20	9. TERMÉSZETVÉDELMI JOG, CIVIL AKTIVIZMUS	40
Rákosi vipera monitoring Erdélyben	20		
6. ADATBÁZISOK, ATLASZOK, TELEFONOS ALKALMAZÁSOK	21	10. TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK	42
OpenMammalMaps	21	11. GAZDASÁGI JELENTÉS	44
OpenBirdMaps	22	12. TÁMOGATÓINK	45
OpenHerpMaps	22	13. MILVUS TAGOK ÉS ÖNKÉNTESEK	46
Az Európai Emlős Atlasz	23	14. CSAPATUNK	47
Romániai madárhatározó alkalmazás	23		

KÖZREMŰKÖDTEK

Fotók: AdobeStock.com, képek a Milvus Csoport saját tulajdonából

Grafika és kiadványszerkesztés: kreatika.ro

Szerkesztés és korrektúra: Papp D. Judith, Fekete Zsuzsánna, Szabó D. Zoltán, Sos Tibor, Papp Tamás, Kuti Hajnal

SZIMBÓLUMOK JELENTÉSE

pályázatból
finanszírozott
program

önerőből,
adományokból
fenntartott program

alkalmazottak
végzik

önkéntesek
végzik

ELŐSZÓ

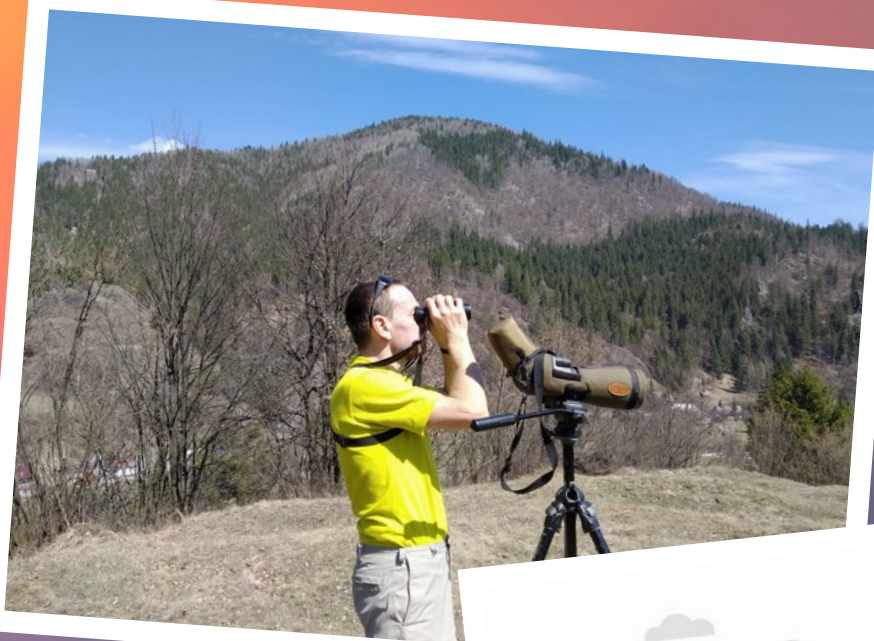
A 2019-es éves jelentésünk előszavában nagy lelkesedéssel számoltam be arról, hogy a természetvédelem még soha nem volt ennyire fontos téma az Európai Unió terveiben és a politikusok nyilatkozataiban. Ekkor mutatta be az EU az ún. Európai Zöld Megállapodást (European Green Deal). Nem csoda, hogy tele voltunk optimizmussal és reménnyel, hiszen azt láttuk, hogy az EU Bizottság hallgat a kutatókra és tudományos eredményekre alapozva tervezi az EU jövőjét. Azt is megírtam, hogy az egyik legfontosabb reform az EU Közös Agrárpolitikájában kell megtörténnjen – ha ezt nem sikerül gyökeresen megváltoztatni, a Green Deal nem tudja elérni a célját.

Most, 2022 végén már tudjuk, hogy a Közös Agrárpolitika zöld reformja nem úgy sikerült ahogy el volt tervezve és a Green Deal más részei is meg lettek gyengítve. Sajnos továbbra is azt tapasztaljuk, hogy a klímaválság felerősödése ellenére még mindig előnybe részesítjük (egyesek) rövidtávú profitját az egész világ hosszútávú jólétével szemben.

Románia sem kivétel ez alól. Szívesen beszámolnék arról, hogy a mi döntéshozóink megpróbálnak jó döntéseket hozni és olyan irányba befolyásolni az EUs politikákat, amelyek nem vezetnek klímakatasztrófához és az ökoszisztémák összeomlásához. De, sajnos, épp ellenkezőleg történik – kormányunk tagjai és EU-s parlamenti képviselőink (kevés kivétellel) legtöbbször fékezni vagy megállítani próbálják az EU Bizottság azon javaslatait, amelyek egy zöldebb, élhetőbb jövő felé vezetnének – azzal a hamis narratívával, hogy előbb fel kell gazdaságilag zárkózzunk Nyugat Európához, utána is ráér gondolkodnunk, cselekednünk a természet és a klíma érdekében. Nem kommentálom inkább.

Mi megpróbáltuk befolyásolni Románia agrár politikáját (a Vidékfejlesztési Nemzeti Stratégiai Tervet) minden rendelkezésünkre álló módon – részt vettünk nyilvános vitákon, bizottságokban, javaslat csomagokat küldtünk a Mezőgazdasági Minisztériumnak és az EU Bizottságnak – mindezt partnerségben más természetvédelmi egyesületekkel, kiskgazdákat képviselő egyesületekkel, méhészek egyesületekkel. Annak ellenére, hogy javaslataink nem csak a természet és a klíma, de több millió kis

gazdálkodó javát is szolgálták volna – mindössze annyit tudtunk elérni, hogy a végső terv kevésbé káros mindezek számára, mint az eredetileg lett volna.

A jövőre nézve megpróbálunk reményt meríteni az EU Bizottság új törvényjavaslat kezdeményezéséből, amely a nagyon biztató Természet Helyreállítási Jogszabály nevet viseli (Nature Restoration Law). Reméljük, hogy ennek kapcsán jó hírekről írhatunk jövőre.

Addig is, ebben a kis kiadványban olvashatnak a konkrétabb természetvédelmi tevékenységeinkről.

Papp Tamás, elnök

2022

MUNKÁNK SZÁMOKBAN

▶ **82** aktiv tag

▶ **30** alkalmazott

▶ **944** napot voltak munkatársaink terepen

▶ **42** megye ▶ **1584** községében dolgoztunk

▶ **1217** diákot és ▶ **500** felnőttet értünk el nevelési tevékenységeinkkel

eddig ▶ **12784** személy töltötte le az ingyenes madárhatározó alkalmazásunkat

▶ **15760** madarat gyűrűztünk

▶ **187**

állatot gondoztunk és

▶ **2500**

telefonhívás esetében nyújtottunk segítséget

Ha része szeretnél lenni te is a Milvus közösségnek, csatlakozz egyesületünkhöz, legyél te is Milvus tag!

Olvasd be a QR kódot!

Itt dolgoztunk
2022-ben

Tevékenységeink
intenzitása

Fotó: Gothárd Ferenc Alpár

FAJVÉDELMI ÉS KUTATÁSI TEVÉKENYSÉGEK

Az elmúlt évtizedekben sok állatfaj korábbi elterjedési területe drasztikusan lecsökkent. Sajnos nem lehet minden veszélyeztetett fajra átfogó védelmi tervet kidolgozni, emiatt a szakembereknek fontossági sorrendet kell felállítaniuk. Ennek értelmében, a legtöbb országban, így hazánkban is, elsősorban a globálisan veszélyeztetett vagy fokozottan védett állatfajok kerülnek a védelmi óvintézkedések előterébe.

Védelmük sok esetben csak élőhelyük megővésével valósítható meg. Ezzel pedig, a célfaj mellett, számos további ott élő állat és növényfaj védelmét is biztosíthatjuk. Ezért is hívjuk ezeket a kiemelt fajokat ernyő fajoknak, mert megőrzésük védőernyőt nyújt a többi ott élő faj számára is.

Az ilyen, veszélybe került és sürgős védelmi intézkedéseket igénylő fajok számára elengedhetetlenek a fajvédelmi tevékenységek, amelyek célja az adott fajok védelmi terveinek kidolgozása és a célzott, konkrét védelmi intézkedések gyakorlatba ültetése.

Az idén is részt vettünk különböző nemzetközi szintű fajvédelmi programokban, illetve igyekeztünk a korábbi években elkezdett, hasonló projektjeink tevékenységeinek folytatását is biztosítani.

Ősszel, a kék vércsét a gyülekezőhelyeiken figyelhetjük meg

KÉK VÉRCSE

A kék vércse egy hosszútávú vonuló ragadozómadár, amely nálunk csoportosan, többnyire varjúfélék elhagyott fészkeiben költ. Az Európai Unió tagállamai közül Románia tudhatja magáénak a legnépesebb kék vércse költőpopulációt, ráadásul, jelenlegi ismereteink szerint, ősszel itt vonul át a világállomány jelentős része, ezért Romániának kiemelt szerepe van a faj hosszú távú fenntartásának érdekében.

magyarországi, szerbiai és szlovákiai kollégáinkkal együtt folytattuk az őszi kék vércse gyülekezőhelyek monitoringját a Bánságban és a Partiumban. Augusztus vége és október eleje között, hét felmérési nap során összesen több mint 8 000 kék vércsét számoltunk;

egy viszonylag széles elterjedésű, ámde veszélyeztetett faj esetében, mint amilyen a kék vércse Romániában, széleskörű védelmi feladatok foganatosítására van szükség ahhoz, hogy az állomány megmaradása hosszú távon is meg legyen oldva. Az ilyen sokrétű, költséges programok megfelelő finanszírozása jelenleg elképzelhetetlen célzott, jelentős forrásokat biztosító projektek nélkül. Mint előzőleg már többször is, 2022-ben is leadtunk, több partnerrel közösen, egy kék vércse védelmi LIFE pályázatot. Sajnos mindeddig sikertelenül jártunk, de nem adjuk fel!

a korábbi években kék vércsék számára kihegyezett, fából készült mesterséges költőládák idővel alulmaradnak az időjárási viszontagságokkal szemben, és pótlásuk, karbantartásuk egyre nehezekebb. Elkezdtük egy tartós, hosszú távra megoldást jelentő költőláda típus tervezését.

TÚZOK

A tűzok, Európa legnagyobb röpképes madara, az elmúlt évszázad negatív behatásainak betudhatóan Romániában a kihalás szélére jutott. Napjainkban az ország egyetlen életképes, 40-50 példányt számláló állománya Nagyszalonta és a szomszédos Mezőgyán (Magyarország) határmenti területein él. Perempopuláció lévén különösen sérülékeny, hosszútávú megőrzése sokrétű és aktív védelmi intézkedéseket kíván.

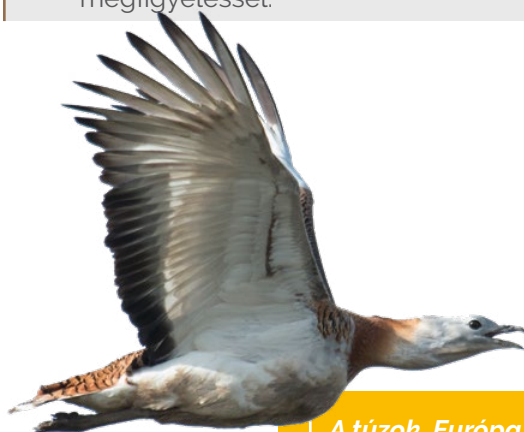
a korábbi két évhez hasonlóan 2022-ben ismét előkerült egy fészkelő tűzok tojó a nagyszalontai határban. Ugyan a lucernát kaszáló munkagép vezetője abbahagyta a munkát amikor a fészkekre bukkant, azonban a felzavart kotló madár már nem tért vissza, és a tojások predáció áldozatává váltak. Mindezek az esetek csak alátámasztják azt, hogy megoldást kell találni a fészkelő tűzokok felderítésére és szükség esetén (mint az idei eset során is kellett volna), időszakos védőzóna kialakítására;

2022-ben képviseltük magunkat a magyarországi Tűzokvédelmi Munkacsoport tavaszi műhelytalálkozóján, illetve őszi, éves gyűlésén;

részt vettünk a már hagyományosan megrendezett januári, közép-európai tűzokszámláláson. Ezúttal 24 példányt sikerült fellelni a nagyszalontai határban. 2022-ben összesen 17 terepnapot töltöttünk el tűzok megfigyeléssel.

A tűzok, Európa legnagyobb röpképes madara

KERECSENSÓLYOM

A kerecsensólyom a tágas, nyílt élőhelyeken fordul elő, az ország nyugati megyéiben és Dobruzsában. Egyik kedvelt zsákmánya a gyepeken élő ürge. A szinte teljesen eltűnt állomány a nemzetközi összefogásban végzett együttműködésnek köszönhetően az utóbbi években látványosan növekedett, főleg a biztonságos fészkelést biztosító költőládák kihelyezése révén.

a kerecsen költőállománya 2022-ben tovább növekedett az ország nyugati részén;

a csaknem egy évtizede kihelyezett költőládákban 43 fészekfoglaló párból 35 költött sikeresen, legkevesebb 109 fiókát kelt ki;

a nagyfeszültségű oszlopokon található gallyfészkeket is ellenőriztük Temes megyében, de nem észleltünk ezekben fészkelő kerecsent.

Erőfeszítéseinknek köszönhetően, az elmúlt 10 év során a költő kerecsensólyom párok száma 1-ről több mint 40-re nőtt

A Milvus Csoport által kihelyezett műodúknak köszönhetően, a szalakóta állománya folyamatosan növekszik a Partiumban és Bánságban

SZALAKÓTA

A Pannon-régiótól északra és nyugatra található szalakóta állományok, a mediterrán térség kivételével, az elmúlt évtizedekben teljesen eltűntek. Így, ennek a tipikusan fás pusztai élőhelyekre jellemző fajnak az európai fennmaradásában kulcsfontosságú a Kárpát-medencei perempopuláció védelme. Eppen ezért fontos igényeinek és veszélyeztető tényezőinek minél részletesebb megismerése.

ellenőriztük a LIFE projekt keretében ültetett nyárfacsemeték megmaradási arányát, felmértük az azt veszélyeztető tényezőket, és karbantartási munkákat végeztünk;

új csemetéket ültettünk a korábbi években elszáradtak helyére. Összesen 550 szürke nyárfacsemetét ültettünk el 15 helyszínen, 4 nyugati megyében.

Szirti sas, az ország címerének madara

SZIRTI SAS

A szirti sas a Kárpátok legnagyobb termetű ragadozó madara. Programunk célja a szirti sas kutatása és költési sikerének követése Romániában. A kivitelezésben partnerünk az Albamont Ökológiai és Turista Klub.

52 terepnap alatt 27 revírt ellenőriztünk a Szigethegységben és 10 revírt a Keleti Kárpátokban. Ezekből 26 fészkek volt lakott;

a fán fészkelő párok közül három esetben leest a fészkek, ezért tönkrement a költés;

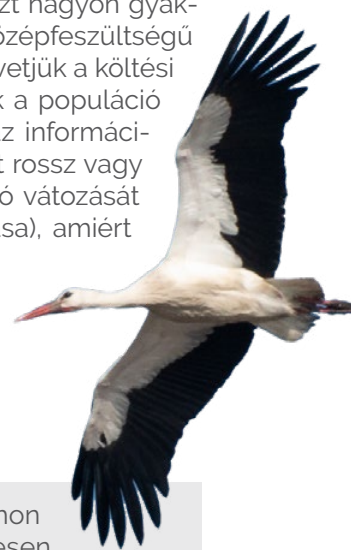
ebben az évben a költési siker átlagosan gyengének tekinthető az előző évekhez képest. Sajnos öt területéről nem sikerült adatot gyűjteni, illetve öt területen nem figyeltünk meg madarakat.

FEHÉR GÓLYA

A fehér gólya megszokott eleme a kultúrtájnak. Ez a madár nem csak az ornitológusoknak, hanem sok természetkedvelő embernek is kedves. A gólya védelme fontos, hisz vonuló fajként az első évi elhalálozási rátája igen magas, másrészt nagyon gyakran esik áramütés áldozatává középvezetőségi oszlopokon. Emiatt, ha nyomon követjük a költési sikert fontos információkat kapunk a populáció méretének változásáról. Ezekből az információkból látszik, hogy a költési év volt rossz vagy más tényezők okozzák a populáció változását (mint például a költő pár pusztulása), amiért lépniük kell.

63 fészket követtünk nyomon Erdélyben, amiben összesen 137 fiókát számoltunk, 16 településen;

125 fiókát gyűrűztünk meg színes gyűrűvel 3 megye (Kolozs, Hargita, Maros) 9 településén;

19 színes gyűrűvel ellátott egyedet figyeltünk meg, amiből 5 gólyát a Milvus Csoport alkalmazottai gyűrűzték az elmúlt években.

A fehér gólyák csak 3-4 éves koruk után válnak ivaréretté

Megmentett
medvebocs

BARNA MEDVE

A medvékről számos tévhit és valótlan információ épült be a köztudatba. Ez rontja a faj társadalmi elfogadottságát és hátráltatja védelmét. A fajjal való gazdálkodást és a védelmi tevékenységeket tovább nehezíti a Romániára vonatkozó, megbízható tudományos információk hiánya. A fajt ugyanakkor olyan veszélyek fenyegetik, mint a közlekedési infrastruktúra (pl. autópálya) fejlesztése, amely rombolja és feldarabolja e nagy területigényű faj élőhelyeit.

1 új rövidfilm készült el a Medve Tények minisorozat részeként. A sorozat részeit eddig több százezer ember tekintette meg. Célunk vele, hogy valós információkat közöljünk a fajról;

2 villanypásztort szereltünk és adományoztunk medvék által károsított esztenáknak, a további károk megelőzése érdekében;

4 medvebocsot mentettünk meg és adtunk át a Bear Again Árva Medvebocs Rehabilitáló Központnak. Ezek közül három állatorvosi kezelésre szorult;

1 emberhez szokott (habituált) anyamedvét és egyéves bocsát fogtuk be. A nőstény medvét negatív kondicionálást követően áttelepítettük, a súlyosan habituált him bocs pedig a zernyesti Libearty Medvemenhelyre került;

a GPS nyakörvvel nyomon követett medvéktől származó adataink alapján a Marosvásárhely-Jászvásár (A8) autópálya legnyugatibb szakaszának (Marosvásárhely [Karácsonyfalva]-Nyárádszereda) Környezetvédelmi Engedélye két darab, egyenként 100 m széles, medvéknek is megfelelő felüljáró (ún. zöld híd) megépítését írja elő. A szerkezetek célja az autópálya átjárhatóságát biztosítani a vadfajok számára. Ezen túlmenően, a leendő A8-as autópálya ezen szakaszát teljes hosszában megerősített, medvebiztos kerítéssel látják majd el. A vadfajok számára nyilvánvaló előnyökön túl, ezek az intézkedések az autósok biztonságát is szavatolják a jövőbeni A8-as autópályán, azáltal, hogy megelőzik a baleseteket.

HIÚZ

A barna medve és a farkas mellett a hiúz a harmadik, Romániában is előforduló nagyragadozó faj. A másik két fajjal ellentétben, mivel nem okoz károkat a gazdálkodóknak, illetve vadásztatása sem kecsegtet jelentős anyagi bevételekkel, nem képezi a közbeszéd tárgyát. A csökkent érdeklődés a faj irányába viszont azt is eredményezte, hogy a hiúz a legkevésbé ismert romániai nagyragadozó. Gyakorlatilag szinte semmilyen információval nem rendelkezünk sem a faj alapvető szükségleteiről, sem a romániai állományt veszélyeztető tényezőkről.

egy vadkamerás felmérés révén még 2021-ben vizsgálni kezdtük a hiúzos élőhely-preferenciáját két, egymással szomszédos vadászterületen. 2022-ben összesítettük és feldolgoztuk a 2021-es adatokat;

elkezdünk vadkamerás videófelvételeket gyűjteni egy hiúzos rövidfilmhez. Az ebből a célból kisserelt 37 vadkamera 2022-ben összesen 56 hiúzos felvételt rögzített. A kamerák a hiúzon kívül persze más fajokat is lencsevégre vettek, mint például: farkas, medve, gímszarvas, őz, vaddisznó, vadmacska, róka, borz, nyuszt, sün, mezei nyúl és mókus.

**Akárcsak az emberi
ujjlenyomatok, a hiúzbunda
egyedi mintázata
lehetővé teszi az egyedek
azonosítását**

Az olasz faligyík (*Podarcis siculus*) már két városban is megtalálható hazánkban!

KÉTÉLTŰEK ÉS HÜLLŐK

Tevékenységeink fő közös célja, hogy hozzájáruljunk a romániai kétéltű- és hüllőfajok hosszú távú fennmaradásához. Az évek során ezt a célt követve javasoltunk védett területeket a Natura 2000-es hálózatba, részt vettünk védett fajok felmérésében és az őket érintő kezelési tervek megírásában, hoztuk létre az első, csak a két fajcsoporttal foglalkozó citizen science típusú nyitott adatbázist (OpenHerpMaps), ugyanakkor készülünk az első online atlasz elindítására és a közeljövőben egy képes határozókönyv kiadására is. Számos nevelési tevékenységben is részt vettünk és több népszerűsítő közösségi csoportot és oldalt adminisztrálunk (Herping Romania, Kígyót, békát Erdélyben, Trachemys Adoption, OpenHerpMaps).

2022-ben elindítottuk az első szisztematikus erdélyi rákosi vipera monitoringot. A magyarországi rákosi vipera LIFE alkalmazottainak és önkénteseink segítségével 5 erdélyi rákosi vipera élőhelyen mértük fel az állományokat. A monitoringot 2023-ban is folytatni fogjuk, **csatlakozzatok!**

két idegenhonos gyíkfajról szóló szakcikkhez járultunk hozzá (lásd a tudományos közleményeknél);

a menhelyes tevékenységeinket is folytattuk, az előző évhez hasonlóan több hazai teknősfaj egyedeit fogadtuk be és engedték szabadon. Az egzotikus teknősökkel foglalkozó projektünkön belül (Trachemys Adoption) tovább népszerűsítettük a szabadon engedett idegenhonos teknősök problematikáját;

újabb 9 védett terület kétéltű- és hüllő faunájának felmérésében, illetve kezelési tervének megírásában vállaltunk szerepet;

további adatokkal bővültek a romániai fajok elterjedési térképei. Ezek az adatok részben nyíltan elérhetők az OpenHerpMaps adatbázisban. **Ha részt szeretnél venni ebben a projektben, jelentkezz nálunk!**

15 760

a gyűrűzött
madarak száma

MADÁRGYŰRÜZÉS ÉS A CHITUC- TURZÁSI TÁBOR

A kilencedik egymást követő őszi gyűrűzésünket a vártnál kevesebb madárral zártuk, de nagyon örülünk, hogy az időjárás lehetővé tette, hogy november 6-ig a Chituc turzáson maradhassunk. A 103 gyűrűzési nap alatt 114 vonuló madárfajt gyűrűztünk meg, a gyűrűzött egyedek száma összesen 12 429 volt. Idén ősszel szokatlanul sok királyfűzike (*Phylloscopus proregulus*) észlelés volt Kelet-Európa szerte, 3 egyedet gyűrűztünk és még egyet megfigyeltünk a tábor közelében. A gyakrabban fogott fajok egy részéből kevesebbet fogtunk, mint a korábbi években.

Míg előző években átlagosan 1 456 kis légykapót (*Ficedula parva*) fogtunk, addig idén csak 701 egyedet gyűrűztünk (52%-os csökkenés). Ugyanez igaz a vörösbegyre (*Erithacus rubecula*) is, amelynek sokéves átlaga 1.382 egyed, az idei fogás 44%-kal alacsonyabb volt: 779 egyedet gyűrűztünk. Ezzel ellentétben foltos nádiposzátaból (*Acrocephalus schoenobaenus*) 47%-kal többet fogtunk a sokéves átlagnál, a rozsdás nádiposzáta (*Acrocephalus agricola*) száma pedig 49%-os növekedést mutatott az többéves átlaghoz képest.

2022 során három általunk gyűrűzött és külföldön visszafogott egyedről értesültünk: május-

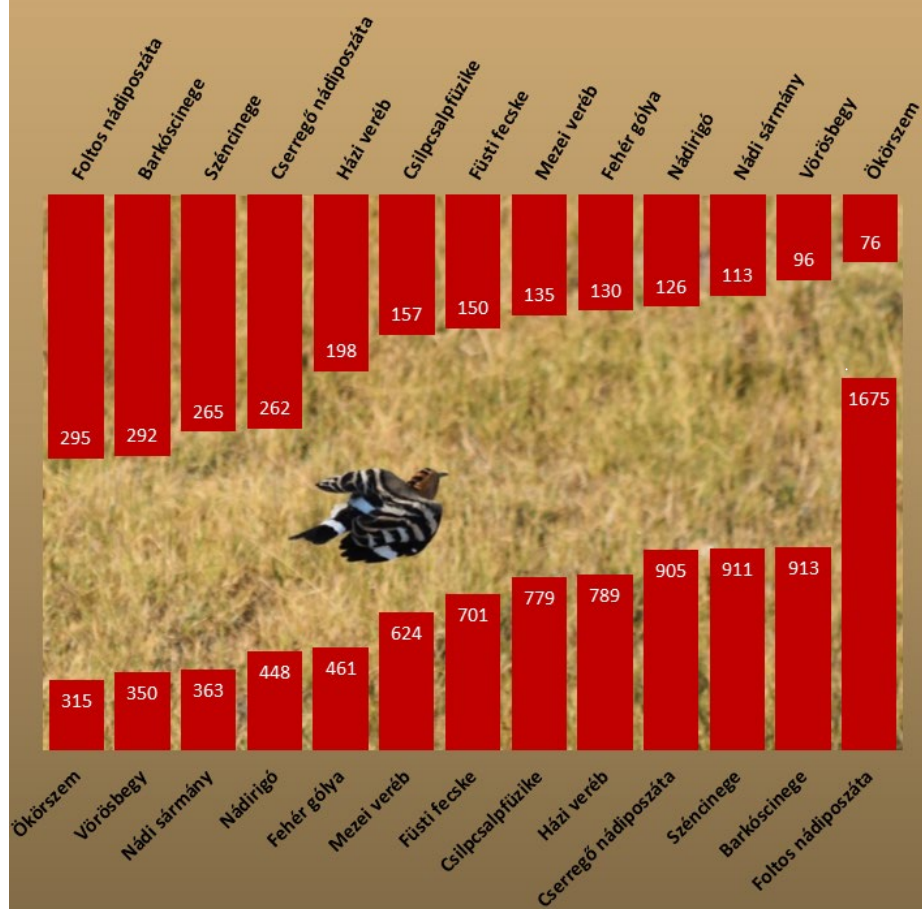
ban Moszkva közelében fényképeztek le egy fenyőpintyet (*Fringilla montifringilla*), Izraelben egy nádirigót (*Acrocephalus arundinaceus*) és foltos nádiposzátaát fogtak vissza. Ugyanakkor, mi Bulgáriában gyűrűzött jégmadarat (*Alcedo atthis*) és két kék cinkét (*Cyanistes caeruleus*) fogtunk vissza a táborban.

A 2022-es gyűrűzőtábor munkáját 170 önkéntes segítette. A tábor anyagi és logisztikai támogatását Jenica és Cornel Cotorogea, Pál Lajos, Cătălin Șuba, Denis Stamatescu, Böndi Erzsébet és László, Valentina és Mihai Baci, Ionuț Călin, valamint az S.C. Softech S.R.L. biztosította, akiknek mély hálával tartozunk. Köszönjük a Duna-delta Bioszféra Rezervátum Igazgatóságának a kiváló együttműködést. Örülünk, hogy a korábbi években is velünk voltak, és reméljük, hogy a jövőben is partnereink lesznek.

Előző évekhez hasonlóan, gyűrűzőink és együttműködőink a különböző fajvédelmi és rehabilitációs, illetve nevelési programok keretén belül is jelöltek madarakat. Ezen programok keretében jelölt 3 331 egyed 104 fajhoz tartozik, így az egyesületünk által gyűrűzött madarak száma összesen 15 760-ra növekszik.

A gyűrűztáboron kívül, együttműködőink által gyűrűzött leggyakoribb madárfajok 2022-ben

A Chituc turzási gyűrűztáborban jelölt leggyakoribb fajok 2022-ben

MONITORING PROGRAMOK

A mezőgazdaságban, az erdőgazdálkodásban beállt változásoknak, az infrastrukturális fejlesztéseknek, a turizmus fejlődésének vagy a klímaváltozásnak is igen jelentős hatása lehet az élővilágra, nem csak a növény- és állatfajokra, hanem az élőhelyekre is. Ezért nagyon fontos az állományok változásának nyomon követése, ami lehetővé teszi a negatív hatások gyors észlelését és megfelelő védelmi lépések kidolgozását. Az országos felmérések és monitoring programok célja információt gyűjteni Románia területén a fajok elterjedéséről, az állományok nagyságáról, illetve időbeni változásaikról. Több országos monitoring programot koordinálunk vagy veszünk bennük részt.

A településeken telelő erdei fülesbaglyok nem félnek és nyugodtan megcsodálhatjuk őket. Tartsunk egy tisztes távolságot és vigyázzunk, nehogy elkeressük őket!

TELELŐ ERDEI FÜLESBAGOLY MONITORING

A program célja az országunkban telelő erdei fülesbaglyok állományának változásának nyomon követése. Önkénteseink 2015-től kezdődően előre kijelölt településeken, standard módszertan szerint keresik meg a gyülekezőhelyeket és számolják a baglyokat, illetve jegyzik fel az esetleges veszélyeztető tényezőket.

A 2021-2022 téli időszakban:

- 57 önkéntes járt be 89 települést, 20 megyében
- 59 településen találtak gyülekezőhelyeket, ahol 2 306 erdei füles számoltak össze. Réti fülesbagoly nem volt köztük
- legtöbb egyed ismét Szatmárnémetiben gyűlt össze, összesen 209
- főbb veszélyeztető tényezők: fák kivágása, épület felújítás, rágcsálók irtására kihelyezett méreg

TÉLI VÍZIMADÁR SZÁMLÁLÁS (MIDWINTER)

A téli vízimadár monitoring egy nemzetközi, évi rendszerességgel zajló felmérés. Célja, összehangoltan felmérni, minden év január közepén, a világ vizes élőhelyein telelő vízimadarakat. A többéves adatsorokból észlelhetjük az egyes fajok állományában bekövetkezett változásokat, kideríthetjük az esetleges csökkenés okait, és még időben megtehetjük a megfelelő óvintézkedéseket.

Ezt a programot a Román Madártani Egyesülettel közösen szervezzük. Az egyes országokból befutó adatokat a Wetland International összesíti.

- 826 495 egyedet regisztráltak a felmérők, amiből 733 834 vízimadár volt
- 201 megfigyelő látogatott meg 494 vizes élőhelyet
- leggyakoribb fajok a tőkés réce (211 541 egyed), szárcsa (99 620 egyed) és nagy lilik (76 891 egyed) voltak

A számlálást a tél közepén tartjuk, de az utóbbi években egyre kevesebb víz fagy be és így, a madarak szétszóródnak

TÉLI RAGADOZÓMADÁR MONITORING

A program célja a Romániában telelő ragadozómadár-állományok változásának hosszú távú vizsgálata. Ez az egyik legrégebben futó programunk, amelyet 2006-ban indítottunk el. Az adatgyűjtés önkéntes alapon történik.

A leggyakoribb ragadozómadár fajunk az egerészölyv

- 2021-2022 telén 79 önkéntes 18 megyében 138 alkalommal járt terepen, 75 transzekten jegyezte fel ragadozókat;

- 16 fajhoz tartozó ragadozómadár 2 160 egyedet figyelték meg, 140 nagy örgébics mellett a leggyakoribb és legnagyobb egyedszámban észlelt faj az egerészölyv volt.

A nagy örgébics állománya Európa-szerte jelentős csökkenést szenvedett el

Romániában csökken a békászó sas állománya

FÉSZKELŐ RAGADOZÓMADÁR MONITORING

A ragadozó madarak a környezetünk állapotának legjobb bioindikátorai közé tartoznak, mivel a tápláléklánc csúcsán helyezkednek el. Hosszútávú monitorozásuk elengedhetetlen ahhoz, hogy észleljük az állományukban bekövetkezett változásokat, úgy országos, mint regionális szinten.

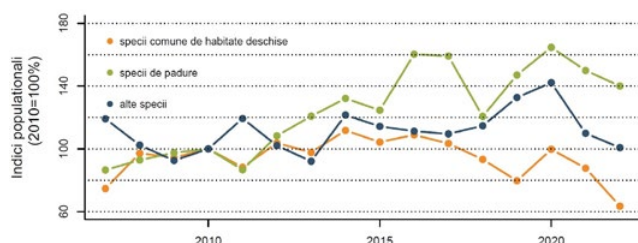
- a megfigyelők 16 négyzet 42 pontján jegyezték fel 672 nappali ragadozómadár egyedet, 16 fekete gólya társaságában;

- a ragadozók mellett összesen 116 más madárfaj jelenlétét észlelték a megfigyelőpontokon.

MINDENNAPI MADARAK MONITORINGJA

A romániai Mindennapi Madarak Monitoringja program a gyakori madárfajok hosszú távú és nagy területről származó megfigyelési adatai segítségével próbálja követni és jellemezni a természet általános állapotát. Az önkéntes megfigyelők minden évben két napot töltenek a számukra kiválasztott 2x2 kilométeres négyzetben, ahol 10 ponton jegyzik fel a látott és hallott madarakat. A programot a Román Madártani Egyesület koordinálja, a Milvus Csoporttal partnerségben. Az adatok elemzését az Európai Madárszámlálási Tanács (EBCC) végzi a Pán-európai Mindennapi Madarak Monitoringja Program (PECBMS) keretén belül.

A Mindennapi Madarak Monitoringja alapján készült trend-elemzések (narancs: nyílt és mezőgazdasági élőhelyek madarai, zöld: erdei fajok, kék: más fajok)

- 36 megfigyelő végzett felmérést 46 négyzetben
- a nyílt és mezőgazdasági élőhelyek madárfajait jellemző index továbbra is csökkenést mutat (a 2010-es alapértékhez viszonyítva)
- 157 fajra készült országos trend-elemzés, amiből 117-et jelentünk az EBCC/PECBMS-nek

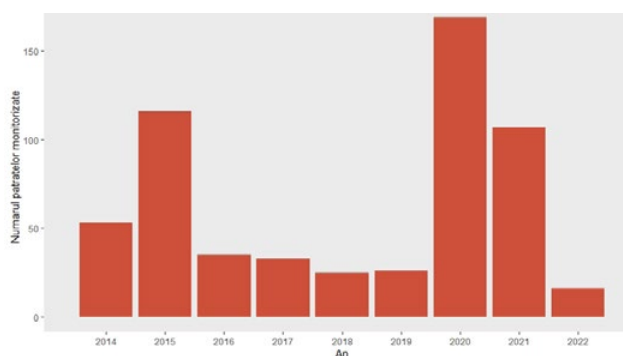

A haris nedves gyepeken fészkel

NYÍLT ÉLŐHELYEK ÉJSZAKAI MADARAINAK MONITORINGJA

A program célja nyílt és félig nyílt élőhelyekre jellemző fajok, mint a haris, a lappantyú, a füleskuvik vagy az ugartyúk hosszú távú állomány-változásának vizsgálata. A program rendszerint önköltségen fut, de egyes években különböző projektek részeként kap finanszírozást.

A "Nyílt élőhelyek éjszakai madarainak monitoringja" során megfigyelt négyzetek számának alakulása 2014-2022 között

- 15 négyzetben ismételte meg a felmérést 16 megfigyelő
- a négyzetek java részét már legalább 6 éve vizsgáljuk
- a legelterjedtebb fajok: fülemüle (94 ponton), füleskuvik (85 ponton), haris (33 ponton)

VÍZIRIGÓ MONITORING

A Felső-Maros szorosban a vízirigók állományának nyomon követése a legrégebbi monitoring tevékenységeink közé tartozik, már az 1990-es évek elejétől vannak adataink. A vízirigók tiszta vizű hegyi folyók és patakok mentén fészkelnek, az állományaikban jelentkező ingadozások jelzik a vizek természetességében beálló változásokat. A program terjeszkedni kezdett, így az ország más folyóin is elkezdődtek – remélhetően rendszeressé váló – felmérések.

- egyre több folyószakaszon végzünk számlálást: Felső Maros-szoros, Sebes Körös és mellékvizei (Jád és Dregán völgye), Jára, Cserna, Zsil felső szakasza és Mraconia (Vaskapu Natúrpark)
- 421 egyedet jegyeztek fel, 6 vízgyűjtő medencében, 245 km bejárása révén, 60 résztvevővel

RÁKOSI VIPERA MONITORING ERDÉLYBEN

A program célja az erdélyi rákosi vipera (*Vipera ursinii rakosiensis*) hosszú távú állomány és élőhely változásának vizsgálata. Mivel jelenleg a program főleg önkéntes alapú, a tevékenységet kizárólag a hüllő abundancia monitoring teszi ki, éspedig a vipera populációk abundancia változásainak észlelése és nyomon követése.

A rákosi vipera már csak két országban él, nálunk és Magyarországon!

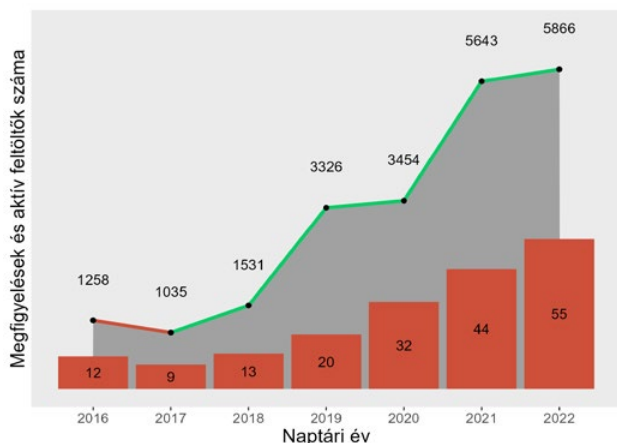

- 2022-ben 5 erdélyi rákosi vipera élőhelyen kezdtük el a finom léptékű hüllő előfordulási adatgyűjtést és abundancia becsléshez alkalmas ismételt egyedszámlálást.
- Az előzetes adatok fényében az alfaj átlag sűrűsége a magyarországi értékekhez képest enyhén nagyobb. Azonban, esetenként, az erdélyi rákosi vipera populációk sűrűsége magasabb is lehet a két országban mért átlag értékeknél, amit jó hírként könyvelhetünk el.
- A programot 2023-ban is folytatni fogjuk. **Jelentkezzetek, ha részt szeretnétek benne venni!**

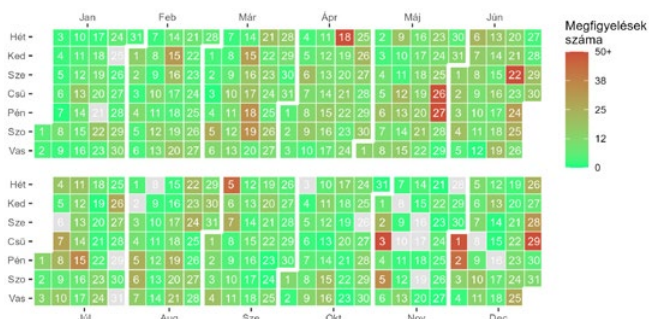
OPENMAMMALMAPS

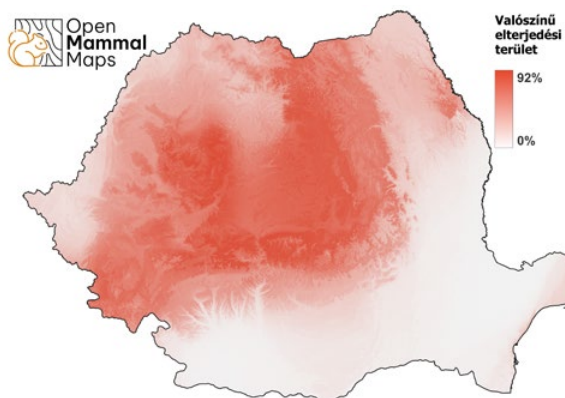
- Az adatbázis nagyjából az előző évi ütemben fejlődött, 5 866 adattal bővülve. Ebben az évben regisztrált a legtöbb új felhasználó.

A zöld és piros vonal az adatfeltöltések változását mutatja, míg a hasábok az aktív felhasználók számát jelzik 2016-tól

Világos zölddel - adatfeltöltés nélküli napok, pirossal - a legtöbb feltöltött megfigyeléses napok.

Az adatbázis logójában szereplő vörös mókus valószínű elterjedésének modellje az OpenMammalMaps adatai alapján.

ADATBÁZISOK

A különböző fajok terepi adatgyűjtésében a világ számos országának természetkedvelői vesznek részt. Az egyre több amatőr természetbarát adatgyűjtése vagy monitoring programban való részvétele nagymértékben hozzájárul a természet megismeréséhez és védelméhez. Munkájuk nélkül számos országos és európai tanulmány nem jöhetett volna létre.

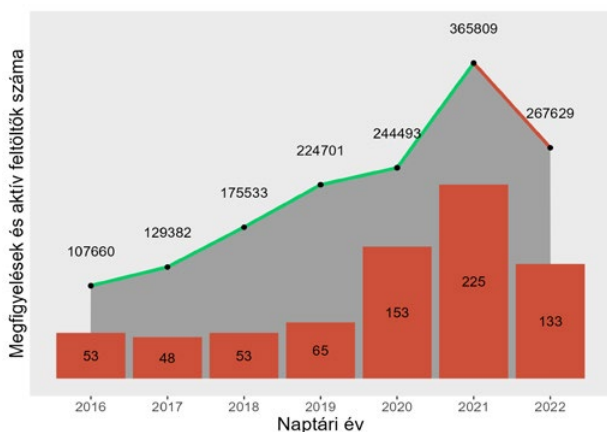
- 2022-ben úgy telefonos alkalmazás, mint a weboldal is fejlődött. Az alkalmazást folyamatosan fejlesztjük és teszteljük az új funkciókat, amelyek egyszerűbbé és gyorsabbá teszik használatát és az adatok rögzítését. Ezúton is szeretnénk megköszönni mindenkinek, aki tesztelte és segített fejleszteni az alkalmazást!

- A legnagyobb változás a weboldalon történt, ahol az OpenNatureMaps adatbáziscsoport megújult arculattal és kezdőlappal várja, hogy felfedezzék és használják. Lehetővé vált az adatbázisok és a felhasználók különféle statisztikáinak megjelenítése és az napi adatok gyorsabb vizualizációja. Reméljük, hogy ezek a változások még több ember érdeklődését keltik fel és további tagokkal bővül közösségünk.

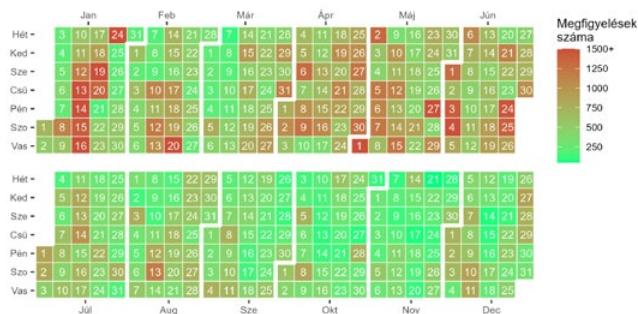
OPENBIRDMAPS

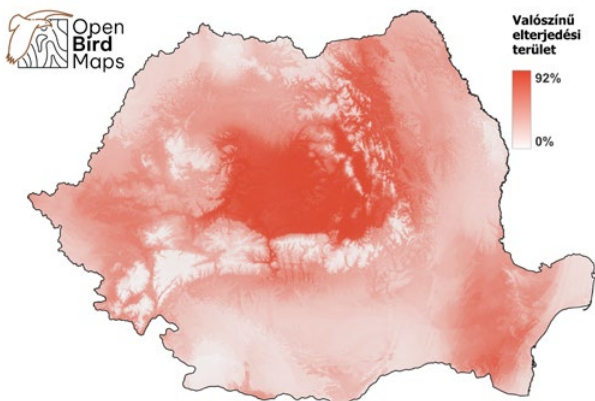
- Ebben az évben több mint 250 000 új adattal bővült a madaras adatbázisunk, a felhasználók 341 madárfajról szolgáltatottak információt.

A zöld vonal szerint a bevitt adatok folyamatosan emelkedtek 2021-ig. A piros vonal a csökkenést jelzi, a visszaesés a nagy területet lefedő országos projektek leállásának következménye. A hasábok az aktív felhasználók számát mutatják

A napi adatmennyiségek változása napok szerinti lebontásban. A piros háttérű napokon a megfigyelések száma meghaladta az 1 500-at

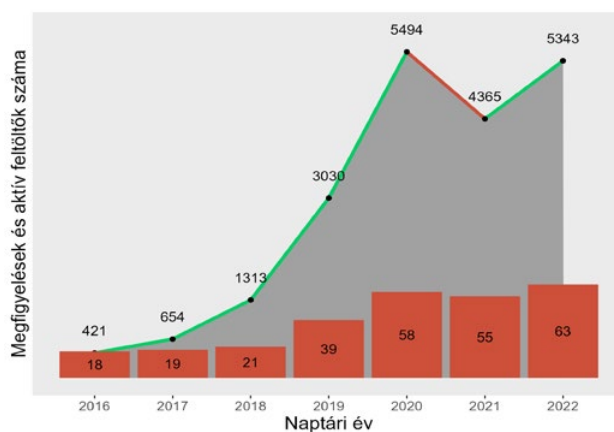

Az adatbázis logójában szereplő békászó sas valószínű elterjedésének modellje az OpenBirdMaps adatai alapján

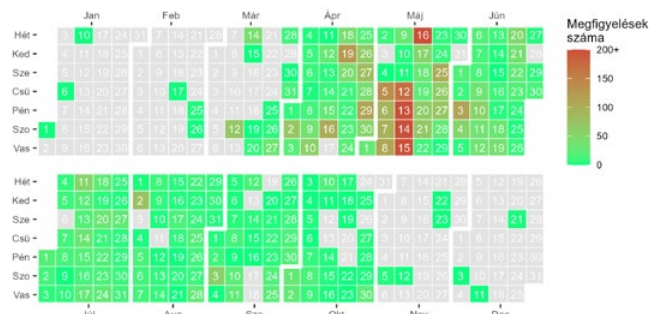
OPENHERPMAPS

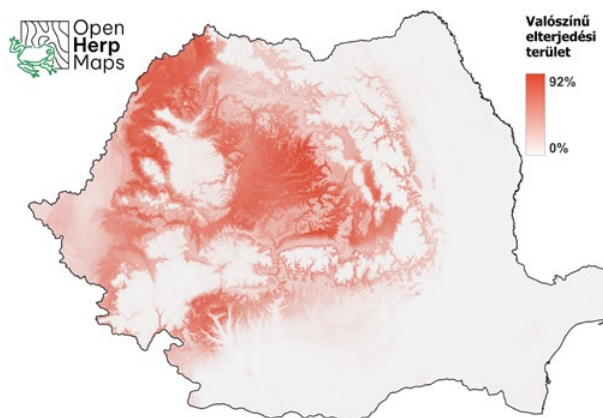
- A kételtűek és hullók megfigyelési adatait összeítő adatbázisunkba rekordszámú adat került be (5 343), több mint 10 000 feltöltött fotó kíséretében.

A zöld és piros vonal az adatfeltöltések változását mutatja, míg a hasábok az aktív felhasználók számát jelzik 2016-tól

Korántsem meglepően májusban töltötték fel a legtöbb adatot az OpenHerpMaps-be, míg a hideg hónapokban kevesebbet

Az adatbázis logójában szereplő levelibéka valószínű elterjedésének modellje az OpenHerpMaps adatai alapján

AZ EURÓPAI EMLŐS ATLASZ

Részből egyesületünk koordinálásával, tovább folyt az adatgyűjtés az Európai Emlős Atlasz projekt keretén belül. A 2025-ben megjelenő kötet az európai emlősfajok elterjedéséről kíván minél teljesebb és aktuálisabb képet bemutatni. Hazai viszonylatban is az a célunk, hogy az ország száznál is több emlősfajának elterjedését a legjobb és legfrissebb adatok alapján ábrázoljuk. Ennek eléréséhez az egyik legfontosabb eszközünk az OpenMammalMaps adatbázis, amely jelenleg 104 emlősfaj több mint 36 000 adatát tárolja.

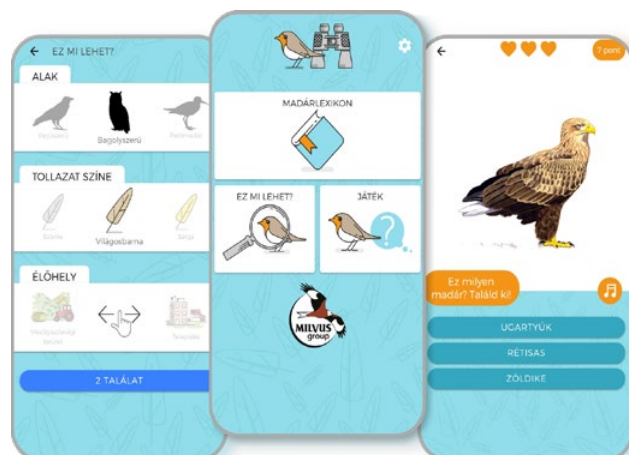
12 784

személy töltötte le az
ingyenes alkalmazást

ROMÁNIAI MADÁRHATÁROZÓ ALKALMAZÁS

12 784 személy töltötte le az ingyenes alkalmazást. Te is megteheted a Google PlayStore-ból vagy az AppleStore-ból!

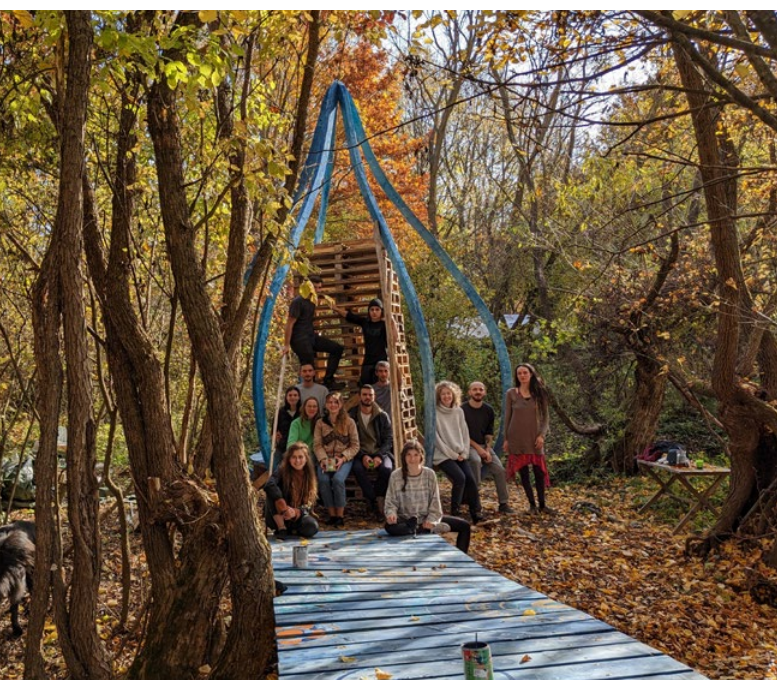
JELENLÉGI PÁLYÁZATAINK

GAME OVER? DO NOT LET CLIMATE CHANGE END THE GAME!

Game over? Don't let end climate change the game! - projektünk a nemzetközi partnerségen alapul, célja egy olyan nemzetközi kommunikációs kampány megvalósítása, mely a klímaváltozás problémájára hívja fel a fiatal generációk figyelmét. A projekten nyolc közép-kelet európai ország tíz civil szervezetével közösen dolgozunk.

Legfontosabb eredmények 2022-ben:

- Ebben az évben is több mint 2 millió emberhez juttattunk el klímaváltozással kapcsolatos információkat különböző szociális és hagyományos média-csatornákon.
- Média jelenlét: 17 cikk, 7 videó, 40 Facebook, 38 Instagram poszt, valamint 22 sajtómegjelenés.
- Fesztivál zöldítésre írtunk versenyt ifjúsági szervezeteknek. A legjobbak közül két szervezet fesztivál zöldítési programját tudtuk támogatni anyagilag is. Az AIDE egyesület a Brezoi-i fesztiválokat tette zölddebbé, a Vox Novum Egyesület pedig a Szféra fesztivál zöldítését tekintette szívügyének.

- Fiatal nagyköveteink idén is részt vettek céljaink megvalósításában: interaktív kiállítást szerveztek. A PeerParliament keretében, több ország fiataljaival közösen nyújtottak be javaslatokat az Európai Bizottságnak a klímasemlegesség elérésére. A Mumush fesztivál helyszínén Land Art tábor tartottunk, amelynek keretében egy kis vízmegtartó gát mellett, egy víz jelentőségére felhívó installáció is készült. Egyik nagykövetünk részt vett a Tallinban megrendezett európai fiataloknak szervezett klímakonferencián, míg másik két nagykövetünk Guatemalában testközelből figyelhette meg a klímaváltozás hatásait a Globális Dél országaira, három nagykövetünk pedig a Sumava Nemzeti Parkban megrendezett táborban önkénteskedett, ahol vizes élőhely rekonstrukciós munkát végeztek. A Milvus önkéntesei mellett, idén a projekt keretében, hat országból látogattak hozzánk fiatal nagykövetek, a Chituc turzáson szervezett gyűrűzótáborunk mellett, a Duna-Deltába is. A fiatalok mellett kisebb gyerekeknek is szerveztünk táborot és kirándulást.
- A geocaching kedvelőinek idén négy geoládát helyeztünk ki az ország vizes területeire, hogy ezek jelentőségére hívjuk fel a figyelmet.
- Policy tevékenységeink során megyei és országos döntéshozók figyelmét hívtuk fel a klímaváltozás és biodiverzitásvesztés kihívásaira.

▪ **Támogató:** Development Education and Awareness Raising Programme (DEAR)

▪ **Időtartam:** 2019-2023

▪ **Partnerek:** CEEweb for Biodiversity, Christliche Initiative Romero e.V., BROZ – Regional Association for Nature Conservation and Sustainable Development, Bulgarian Biodiversity Foundation, Magyar Természetvédők Szövetsége, Lithuanian Fund for Nature, Latvian Fund for Nature, Na Mysli PersonaR Ltd - kommunikációs partner

TÖBB GYEP, TÖBB HASZON

Romániában, az Európai Unió más államaihoz hasonlóan, a mezőgazdaságok kiegészítő anyagi támogatáshoz juthatnak, amennyiben néhány feltétel betartásával hozzájárulnak a biodiverzitás megőrzéséhez. Összefoglaló néven ezeket agrár-környezetvédelmi intézkedéseknek hívjuk. „Agrár-környezetvédelmi szakpolitika fejlesztése részvételi akciókutatással és civil hozzájárulással” projektünkben azt a célt tűztük ki, hogy megvizsgáljuk ezeket az intézkedéseknek a hatékonyságát, a gazdálkodók és a természet oldaláról egyaránt. Ezzel is hozzájárulunk a romániai gyepek természeti és táj-jellegű értékeinek megőrzéséhez. A gyepeket népszerűsíteni fogjuk a nagyközönség és főleg az egyetemi hallgatók körében. Ez utóbbiak számára egy versenyt is meghirdettünk, de előtte hat egyetemi városban tartunk ökológiai szemináriumokat. Jogi eljárásokat is indítanánk a gyepterületek beszántása és védelme érdekében.

Legfontosabb eredményeink 2022-ben:

- Hét egyetemi központban - Arad, Kolozsvár, Csíkszereda, Nagyvárad, Sepsiszentgyörgy, Temesvár és Marosvásárhely - tartottunk környezeti nevelési szemináriumokat román és magyar nyelven;
- Négy részes videó előadást tettünk elérhetővé a román és magyar nyelvű nagyközönség számára az ember-gyep kapcsolatáról, a gyepek biológiai sokféleségéről, a hagyományos gazdálkodási gyakorlatokról és az általuk ingyenesen nyújtott szolgáltatásokról;
- „Tekintettel a gyepekre” címmel kreatív versenyt hirdettünk, amely kizárólag egyetemistáknak és mesterszakos hallgatóknak szólt. A legjobb alkotásokat (illusztrációk, plakátok, animációk, filmek stb.) összesen 2 500 euró értékű díjakkal (utalványokkal) jutalmaztuk;

Terepi adatgyűjtés a gyepek természetességének felmérésére

Szeminárium a Nagyvárad Egyetem, Művészeti Karján

- Kérdőívet küldtünk ki a gazdálkodóknak, hogy feltárjuk a jelenlegi természetvédelmi támogatási rendszerrel kapcsolatos problémákat;
- Terepi adatokat gyűjtöttünk Bihar, Maros és Szatmár megyében, hogy felmérjük azoknak a gyepeknek a természetességét, amelyekre agrár-környezetgazdálkodási támogatást igényeltek;
- Részt vettünk a MADR által, a 2023-2027-es Nemzeti Stratégiai Terv kidolgozásához szervezett konzultációkon, javaslatokat fogalmaztunk meg és juttattunk el a minisztériumnak, a biodiverzitás és klíma célok jobb elérése érdekében (lásd a Természetvédelmi jog, civil aktivizmus című fejezetet).

Díjazott alkotás: Réti Kincső-Zita: "Vigyázok rád"

- **Finanszírozó:** Izland, Liechtenstein és Norvégia, 2014–2021-es EGT-támogatások révén, az Active Citizens Fund Románia programon keresztül
- **Időtartam:** 2021–2024
- **Partner:** Erdélyi Kárpát Egyesület Szatmárnémeti
- **Website:** <https://pajisti.milvus.ro>

PROCESS ORIENTED NATURE CONSERVATION

Az európai társadalom sok kihívással küzd, ezek közül is kiemelkedik a klímaváltozás és az egyre erősödő szélsőséges időjárás. A biodiverzitás megőrzéséhez és a társadalmi jólét biztosításához fel kell térképeznünk azokat a megoldásokat, amelyek a legkevésbé ártanak a természetnek.

A projekt a természetközeli állapotok fenntartását, restaurálását és létesítését célozza meg, amely meg tud küzdeni az egyre szaporodó

emberiség által keltett veszélyekkel, az intenzív mező- és vízgazdálkodással, a klímaváltozással.

- A projekt második évében, a világjárvány csitulása után jobban fellendültek a tevékenységek. Miután minden partnerország több esettanulmányt körüljárt interjúk és terepszemlék segítségével, egy tágabb képet kaptunk arról, hogy Európa különböző részein hogyan közelítik meg a természetvédelmi, rekonstrukciós, visszavadítási folyamatokról szóló (rewilding) projekteket, természetes és féltermészetes területeken. Egymás példáiból tanulva igyekeztünk a hasonló projektek kivitelezését veszélyeztető tényezőket, buktatókat összegyűjteni.
- 2022-ben két személyes találkozóra került sor. Májusban mi fogadtuk a projektpartnereinket Romániában. Próbáltunk egyedi élményt nyújtani nekik, a Hortobágyi-dombság termé-

zetes tájainak, fás legelőinek, békászó sas és mocsári teknős élőhelyeinek bemutatásával. Imecs István, az Accent GeoÖkológiai Szerve-

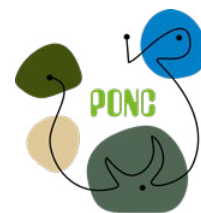

zet munkatársának segítségével sikerült gyakorlatban is bemutatni egy réti csík visszatelepítési projektet. Mint minden alkalommal, itt is hosszas beszélgetés társult a terepszemléhez, ezúttal a romániai védett területek kezeléséről, a természetvédelem hiányosságairól és ennek lehetséges jövőbeli következményeiről.

- Ősszel Svédországban, pontosabban Gotland szigetén védett területeket látogattunk meg és megismerkedtünk a regeneratív mező-

gazdasággal. Ez főként a legeltetésben kezd nagy teret nyerni, amely a természetvédelmi célú rekonstrukció jellege mellett esetenként a gazdák számára is sok előnnyel jár. A legeltetés mindvégig fontos szerepet kapott ebben a projektben: míg Nyugat-Európában bölény és egyéb állatok visszatelepítésével igyekeznek az élőhelyeket feljavítani, addig Kelet-Európában a még jelenlévő hagyományos gazdálkodási módszerek biztosítják a kaszálók és legelők természetvédelmi értékeit.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

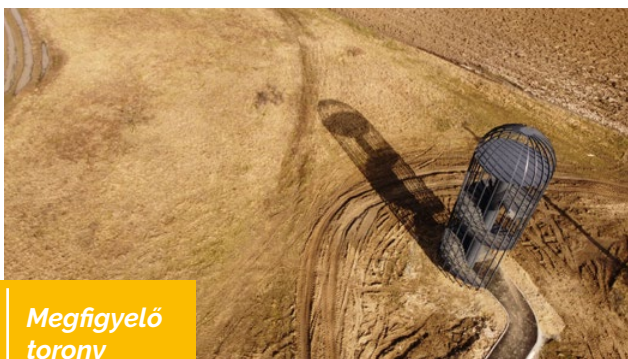
- **Támogató:** Erasmus+ Stratégiai Partnerségek (KA2)
- **Időtartam:** 2020 – 2023
- **Partnerek:** Natuurinvest (BG) - projekt koordinátor, Grupul Milvus (RO), Pro Natura (SE), Agency for Nature and Forest (BG), Ark Nature Development (NL), Fjallbete (SE), Knepp Estate (UK)

A TERMÉSZETI ÉRTÉKEK MEGŐRZÉSE, VÉDELME ÉS NÉPSZERŰSÍTÉSE NAGYSZALONTA-BÉKÉSCSABA HATÁRMENTI TÉRSÉGBEN, ROHU-14 – THE NATURE CORNER

**Tűzok Fészek
látogatóközpont
Nagyszalontán**

A határon átnyúló projekt célja a közös természeti örökség megőrzése és népszerűsítése. A két romániai partner, Nagyszalontai Polgármesteri Hivatal, illetve a Milvus Csoport nagyváradi székhelyű fiók-szervezete, olyan projekt tevékenységeket végez, amelyekkel kifejezetten a tűzok utolsó életképes romániai állományának megőrzését kívánják elősegíteni.

**Megfigyelő
torony**

- Projektpartnerünk, a Nagyszalontai Polgármesteri Hivatal befejezte a Tűzok Fészek névre keresztelt látogatóközpont építettségét, illetve megvalósultak a túraútvonalak mentén tervezett kerékpárutak.

**Híd a
Nádas
tavon**

- A projekt egyik legfontosabb tevékenysége az országban egyedülálló, de kis létszámú tűzok populáció megőrzése szempontjából az volt, hogy egy 6,6 km hosszú elektromos légvezeték-szakaszt föld alá helyeztek, hogy megvédjék a tűzokokat a potenciálisan halálos ütközésektől. Az ilyen természetvédelmi intézkedések csak a természetvédelmi szakemberek, a közigazgatás és az energiavállalatok együttműködésével valósíthatók meg, és főként európai projektekből finanszírozhatók, bár Romániában még úttörő szakaszban vannak.

- **Támogató:** Interreg V-A Románia-Magyarország program keretében az Európai Unió finanszírozza, Románia és Magyarország Kormánya támogatásával.
- **Időtartam:** 2018-2023
- **Partenerek:** Nagyszalontai Polgármesteri Hivatal, Békés Város Önkormányzata, Körösök Völgye Natúrpark Egyesület

Cuibul dropiei
Tűzokfészek
Great Bustard Nest

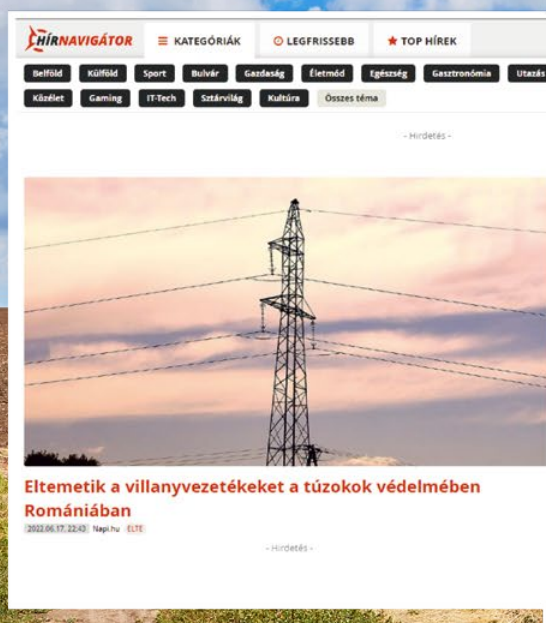
nature_
corner_rohu14

Cuibul dropiei
Tűzokfészek
Great Bustard Nest

**Tűzokok a régi
elektromos
légvezetékek helyén**

O linie electrică aeriană a fost îngropată pentru salvarea unei specii de păsări amenințată cu dispariția

STIRI DIVERSE

20-06-2022 | 16:40

SZERZŐDÉSES MUNKÁINK

SAVEGREEN - KIEMELT, NEMZETKÖZI FONTOSSÁGÚ ÖKOLÓGIAI FOLYOSÓK FUNKCIONALITÁSÁNAK MEGŐRZÉSE A DUNA VÍZGYŰJTŐ MEDENCÉJÉBEN

A még 2020 júliusában elkezdődött és 2022 december végéig futó, összesen 10 ország szakembereit összegyűjtő projekthez a Milvus Csoport 2021 nyarán csatlakozott egy alvállalkozási szerződés révén. A mi munkánk a két romániai mintaterület egyikére összpontosított. A projekt célja az volt, hogy hozzájáruljon a Keleti-Kárpátokban fellelhető, és a tervezett Marosvásárhely-Jászváros (A8-as) autópálya, valamint a környékbeli egyéb jellegű beruházások, fejlesztések és nem fenntartható területhasználati módok által veszélyeztetett ökológiai folyosók megőrzéséhez, esetenként működésüknek javításához. A projekt keretében 2022-ben a legfontosabb feladataink és egyben megvalósításaink is a következők voltak:

2022

- a tervezett autópálya Marosvásárhely-Gyergyóditró közötti szakaszán megvalósítandó, vadátjárónak is alkalmas, összesen 8 darab nagyméretű struktúra (viaduktok és alagutak) helyszínének havi rendszerességgel történő monitorozása januártól augusztusig, valamint a monitorozási jelentés elkészítése;
- az A8-as autópálya Marosvásárhely-Németvásár közötti szakaszára vonatkozó Helyi Ágazatközi Operatív Terv elkészítése.

Partnerek:

Ausztria: WWF Central and Eastern Europe, Environment Agency Austria

Bulgária: Black Sea NGO Network; Bulgarian Biodiversity Foundation

Csehország: Friends of the Earth, Olomouc branch; Transport Research Centre

Magyarország: CEEweb for Biodiversity; Szent István University

Románia: Zarand Association; EPC Environmental Consulting Ltd.; WWF Romania

Szlovákia: WWF Slovakia; Slovak University of Technology in Bratislava – SPECTRA Centre of Excellence of EU

- **Projekt címe:** A transznacionális jelentőségű ökológiai folyosók funkcionalitásának védelme a Duna-medencében

- **Finanszírozó:** Interreg Danube Transnational Programme és az Európai Unió az Európai Regionális Fejlesztési Alapon keresztül.

- **Időtartama:** 2020-2022

A MADÁRVÉDELMI IRÁNYELV 12. PARAGRAFUSA ÁLTAL ELŐÍRT MADÁRMONITORING ELVÉGZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES SZAKÉRTŐI SZOLGÁLTATÁS

Az országos szintű madármonitoring programok nagyon sok hasznos információt szolgáltatnak a romániai madárfajok helyzetéről. Segítségükkel elsősorban az állományok változását lehet nyomon követni. Ez a munka szolgáltatta a legtöbb ilyen adatot, jelentősen hozzájárulva a hazai madárfajok helyzetének ismeretéhez.

A szerződés keretén belül az Európai Bizottság számára készül Románia országos jelentése a hazai madárfajok természetvédelmi helyzetéről, valamint a Madárvédelmi Irányelv végrehajtásának előrehaladásáról. Ezt a jelentést az uniós tagállamoknak hat évente kell elkészíteniük.

A szerződés szerinti tevékenységek (például adatgyűjtés, jelentésírás stb.) többsége 2021-ben befejeződött. Azonban 2022-ben még két fontos tevékenységünk volt:

- a Környezetvédelmi, Vízügyi és Erdészeti Minisztérium felkérésére az MMAP-DB, az ANPM, az ANANP és az APM munkatársai számára a 2009/147/EK irányelv rendelkezéseinek végrehajtására irányuló konkrét intézkedésekről mi szerveztünk meg 3 képzést az igényelt

hatból. A képzések 5 napig tartottak, beleértve egy terepnapot is. Kollégáink bemutatták a projektben használt összes monitoring protokollt, és ez nagyon jó alkalom volt arra, hogy megvitassák azokat az állami intézmények szakképzett munkatársaival.

- A pályázat másik nagyon fontos eredménye a romániai madárfajok Vörös Listájának és a közösségi jelentőségű fajok listájának elkészítése volt, amelyek megőrzéséért Románia nagy felelősséggel tartozik - mindkét dokumentumot miniszteri rendelettel hagyták jóvá és közzétették a Hivatalos Közlönyben.

- **Projektvezető:** Környezetvédelmi, Vízügyi és Erdészeti Minisztérium
- **Projekt címe:** Románia biodiverzitásának megismeréséhez való hozzájárulás, a közösségi jelentőségű madárfajok országos szintű monitoringja és a Madárvédelmi Irányelv 12. paragrafusa által előírt jelentés révén
- **Kivitelező:** Román Madártani Egyesület, a Milvus Csoport Egyesület, az S.C. Omnia Development S.R.L. és az S.C. Adworks
- **Finanszírozó:** Európai Regionális Fejlesztési Alap, Nagy Infrastruktúra Operatív Program 2014–2020
- **Időtartama:** 2019–2022

A SZIRTI SAS, SIKETFAJD ÉS MORMOTA FELMÉRÉSE A FOGARASI-HAVASOKBAN

2020-ban a Conservation Carpathia Alapítvány megbízásából arra vállalkoztunk, hogy elkészítjük a szirti sas (*Aquila chrysaetos*) fajmegőrzési tervét a Fogarasi-havasok területén. Ennek értelmében, többek között az alábbi feladatokat vállaltuk.

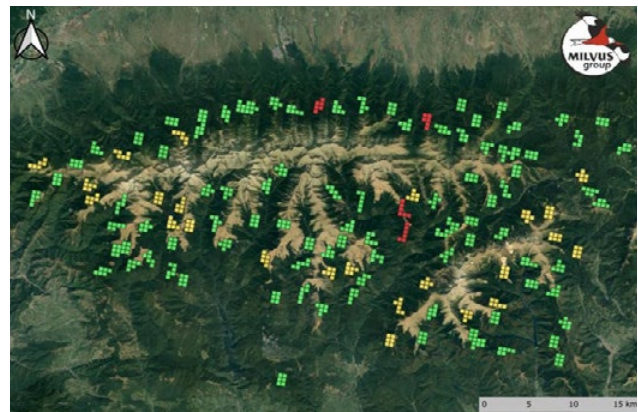
- A szirti sas állományfelmérése a Fogarasi-havasok egész területén, majd a felmérés megismétlése a projekt végén
- A faj költési sikerének monitorozása
- A szirti sas táplálékának vizsgálata a költési időszakban
- A sasok mozgásának és területhasználatának nyomon követése
- A mormota (*Marmota marmota*) állományfelmérése és szaporodási sikerének vizsgálata
- A siketfajd állományfelmérése

A munka egy átfogó természetvédelmi projekt részét képezi.

SIKETFAJD FELMÉRÉSE

- A siketfajd felmérése (mint a szirti sas zsákmányállata) egy nagyobb természetvédelmi pályázat viszonylag kis részét képezi. A faj elterjedésére és sűrűségére, valamint a jövőbeni ismétlődő megfigyelések esetén, a populáció változására vonatkozó információkat a Fogarasi-havasokban 120 területi egység kijelölésével történik meg, ahonnan adatokat gyűjtünk a siketfajd jelenlétéről.
- A területi egységek 6 db 500 x 500 m-es négyzetet foglalnak magukban, amelyekben 2 megfigyelő 1 km-es bejárás során 1 órán keresztül rögzíti a siketfajdok jelenlétére utaló jeleket (egyedek, tollak, ürülék, nyomok stb.).
- Idén 93 területi egységet sikerült ellenőrizni, amelyek eloszlása az alábbi térképen látható:

Zöld - ellenőrzött terület

Sárga - a következő évben ellenőrzendő terület

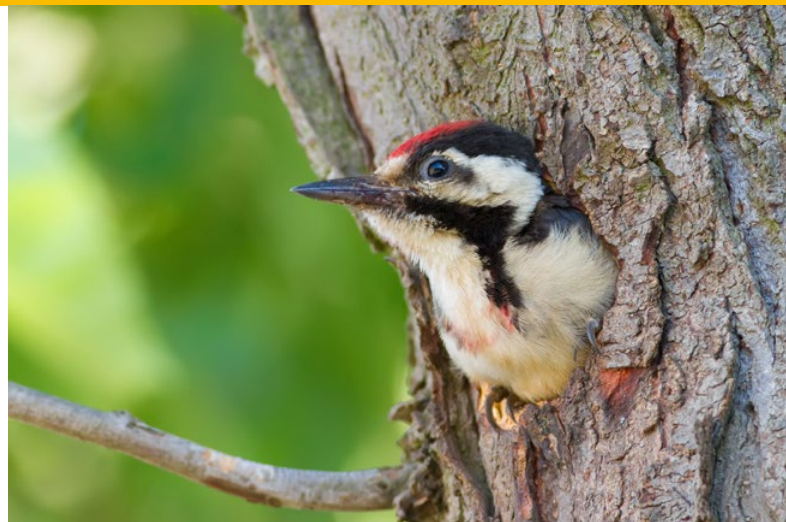
Piros - megközelíthetetlen terület

SZIRTI SAS FELMÉRÉSE

- Folytattuk erőfeszítéseinket a fészkelő párok által elfoglalt területek lehatárolására és a fészkelőhelyek pontos azonosítására. Munkánkat nehezítette a tavaszi havazás és a sasok által kedvelt területek megközelíthetlensége. Két területen három fészket azonosítottunk.
- Megkezdjük néhány egyed műholdas jeladókkal való felszerelését, hogy egész évben részletesen nyomon követhessük viselkedésüket.

MORMOTA FELMÉRÉSE

2020 júliusától egy szélesebb körű program részeként vállaltuk, hogy felmérjük a mormota elterjedését a Fogarasi-havasokban. A vizsgálat első szakaszában olyan mintavételi egységeket, azaz 87 darab 2x2 km-es négyzetet választottunk ki, amelyek a faj potenciális élőhelyeinek egészét fedik le. A felméréseket a 2020-2022-es nyári időszakban végeztük, és a felmért négyzetek több mint felében azonosítottunk mormotákat. E munka mellett adatokat gyűjtöttünk a mormota kolóniák méretéről és e rágcső szaporodási sikeréről.

ÉNEKES MADÁRFAJOK ÉS HARKÁLYOK FELMÉRÉSE

2022-től kezdődően a LIFE projekt keretében két új módszertannal egészítettük ki a madárfajok megfigyelését, hogy felmérjük az ökológiai rekonstrukciós tevékenységek rájuk gyakorolt hatását. Két fészkelési időszakon keresztül, előre meghatározott megfigyelési pontokat fogunk felkeresni, a rekonstruált élőhelyeken és a referencia, kontroll-élőhelyeken, egy módszert alkalmazva az énekesmadár fajokra és egy specifikusabbat a harkályfajokra.

- **Projektvezető:** Conservation Carpathia
- **Partnerek:** Carpathia Erdészeti Egyesület, Piatra Craiului Făgăraș, Conservation vadászegyesület, Carpathia Agro & Finance kft, Conservation Capital Consulting Ltd., Argeș-megyei Csendőrség – Basarab I és ProPark Természetvédelmi Területekért Egyesület.
- **Projekt címe:** Vad természeti állapotok létrehozása a Déli-Kárpátokban (LIFE18NAT/RO/001082)
- **Finanszírozó:** Európai Bizottság a LIFE Nature programon keresztül (www.ec.europa.eu) és az Arcadia Alapítvány az ELP program révén (Endangered Landscapes Programme, (www.endangeredlandscapes.org)).
- **Időtartama:** 2019-2024
- **Kivitelező:** Milvus Csoport

KOMMUNIKÁCIÓ

224

bejegyzés

több mint
1,1 millió elérés

A 2022-es évben igyekeztünk növelni az online láthatóságunkat, hogy minél többen megismerhessék munkánkat és közelebb kerüljenek a minket körülvevő csodálatos természethez.

Ehhez 224 Facebook bejegyzést, 96 Instagram bejegyzést, 80 két- vagy háromnyelvű hiranyagot - és csaknem 60 Youtube videóklippet készítettünk.

milvus.ro

80

cikk román
és magyar nyelven,

18

cikk angol nyelven

Nektek és az általatok mutatott érdeklődésnek köszönhetjük, hogy most már rekordszámú megosztásnak örülhettünk a Facebookon, miután az ezen a platformon közzétett információk több mint 1,1 millió emberhez jutottak el. Követőink kimondottan kíváncsiak voltak a fehér gólyákkal és természetesen a barna medvékkel kapcsolatos témákra.

96

bejegyzés
és

16 014
látogató

Honlapunkat közel 77 000-en látogatták meg, akik nagy érdeklődéssel olvasták a román, magyar és angol nyelven közzétett anyagokat. Internetes portálunk látogatói a világ minden tájáról érkeztek, az Egyesült Államoktól egészen Svédorszáig.

59

új videó, több mint

37 000
megtekintés

több mint

150

sajtómegjelenés

A sajtó idén is velünk tartott, munkánkról 150 sajtóanyagban számoltak be. Természetesen, a legtöbbet tárgyalt téma a romániai madárfajok Vörös Listája volt. Örülünk, hogy a romániai újságírók érdeklődnek hazánk környezetvédelmi kérdései iránt, és ezt ezúton szeretnénk megköszönni nekik.

KÖRNYEZETI NEVELÉS

Ez az év tele volt eredményekkel. Részből azért is, mert 2 év pandémia után 2022-ben újra szemtől szemben találkozhattunk a természetre kíváncsi gyerekekkel és felnőttekkel. Másrészt, mert egyre nagyobb érdeklődés mutatkozott a környezeti nevelés iránt, mind az iskolák, mind a közintézmények és a civil társadalom részéről. Nagyon nehéz lenne felsorolni az összes szá-

munkra kedves emléket. Meghatott bennünket a marosvásárhelyi Inkluzív Oktatási Központ gyermekeinek tanulási kedve és kíváncsisága, akik az iskolájuk által szervezett versenyen megmutatták az állatok és a természet iránti szeretetüket. Egy másik emlékezetes pillanat a Globális Oktatási Hét alkalmából szervezett rendezvényen való részvételünk volt. Az eseményen rekordszámú, 100 szászrégeni diák vett részt egy szabadtéri tevékenységen és hallgatta előadásunkat a természetről, a madarokról és munkánkról.

Környezeti nevelési tevékenységek óvodákban és iskolákban:

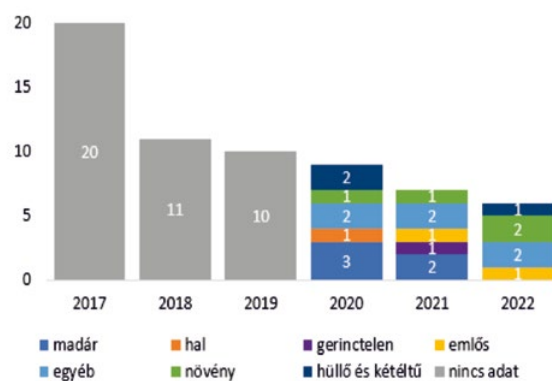
- 24 egyszeri tevékenységet szerveztünk 450 diák és 45 felnőtt részvételével;
- 33 iskolás és óvodás csoport rendszeresen meghívott minket havonta egyszer, hogy tevékenységeket tartsunk, akár az osztályteremben, akár a szabadban; 289 óvodás és 369 iskolás vett részt ezeken a rendszeres tevékenységeken.
- három kirándulást szerveztünk (az Ilva- és Szalárd-völgybe, a Maros folyó partján és Szent-simonba), amelyeken 66 diák és 10 tanár vett részt;
- a két táborban (a Brassó megyei Boldogvárosban és a Hargita megyei Szenétében) 43 gyerekkel és 12 felnőttel közösen megismerkedtünk a baglyok életével, kincskeresést szerveztünk, kreatív műhelyeket tartottunk és még sok minden mást;
- meghívást kaptunk a Caritas által szervezett önkéntes börszere, a Vibe Fesztiválra, a Maros Megyei Múzeum és a Maros Megyei Könyvtár által szervezett eseményekre, az EduRegun Alapítvány tevékenységére;
- idén is megszerveztük az ActivityBox online versenyünket, melyen 5 megyéből 57 diák vett részt. A 2022-es év volt az az év is, amikor az ActivityBox egy logóval gazdagodott, amelyet az oktatási tevékenységek egyik támogatója önkéntesen készített.

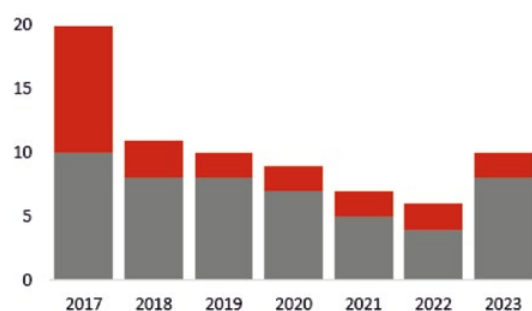
MILVUS ÖSZTÖNDÍJ

2005 óta hagyománnyá vált a Milvus-ösztöndíj odaítélése olyan hallgatóknak, akik az ökológia és a természetvédelem területén folytatnak kutatómunkát. Hat hallgató jelentkezett 2022-ben ösztöndíjprogramunkra, amiből kettőt támogattunk egy-egy 4 000 lej értékű összeggel. Tánase Laura-Teodora a *Cakile maritima ssp. euxina* növény elterjedését és védelmi állapotát vizsgálta, míg Erős Nándor a Kolozsvár melletti Szénafüvek SCI védett területen indított el hosszútávú kétéltű monitoring programot ösztöndíjunk támogatásával.

Benyújtott pályázatok fajcsoport szerinti lebontása

A benyújtott pályázatok támogatottsági aránya

SÉRÜLT VADÁLLATOK REHABILITÁCIÓS KÖZPONTJA

111 boldog eset, 111 felépült és elengedett vadállat. Voltak szívszorító alkalmak is, amikor a gondozásunkban lévő sérült állatok elpusztultak vagy sérüléseik olyan súlyosak voltak, hogy el kellett altatni őket. Mégis, az a 111 eset feltöltött bennünket és megerősített abban a meggyőződésünkben, hogy érdemes befektetni a megmentésükbe. Segítség nélkül nem sikerült volna. Egy év alatt több mint 2.500 hívást kaptunk a segélyhívószámunkra olyan emberektől, akik egy sérült állat sorsa miatt aggódtak. Néhány esetben elegendő volt a tanácsadás,

súlyosabb esetekben pedig támogatást kaptunk egyszerű állampolgároktól és nem utolsósorban az ország különböző részén tevékenykedő állatorvosoktól, akik eljuttatták központunkba a sérült állatot. Határozottan mondhatjuk, hogy csapatmunka volt, egy olyan munka, amely sok odaadást, törődést, időt igényelt mindenki részéről.

187
sérült állatot láttunk
el központunkban

34
faj egyedeit
kezeltük

Több mint 2 500
segélyhívás érkezett
14 megyéből

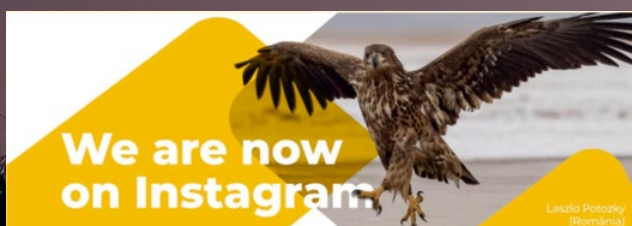
MILVUS NEMZETKÖZI TERMÉSZETFOTÓ VERSENY

Mivel a világjárvány mindenki életére hatással volt, mi sem voltunk kivételek. Minden igyekeztünk ellenére le kellett mondanunk a verseny 2021-es kiadását. De 2022-ben újult erővel és lelkesedéssel tértünk vissza! A Milvus Nemzetközi Természetfotó Verseny 2022-es kiadásához a Milvus Csoport a Forona, a Román Természetfotósok Szövetségével kötött partnerséget. Együtt megújítottuk a verseny arculatát, megnöveltük a zsűritagok számát, felfrissítettük a honlapot, kidolgoztuk a természetfotózás etikai kódexét, frissítettük a közösségi média csatornákat.

*A zsűrink részéről
Dan Dinu*

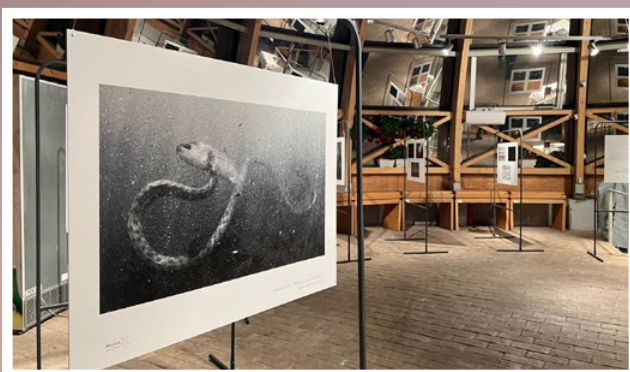
„A Milvus Fotópályázat zsűri tagja vagyok már az első kiadás óta, és be kell vallanom, rossz szívet érzek, hogy tavaly ki kellett hagyni a versenyt. A FORONA segítségével azonban volt időnk és energiánk újból megrendezni, és ez egy olyan versenyt eredményezett, amelyen még soha nem volt. Minden eddiginél több résztvevő és lenyűgöző képek. Természetesen a zsűrizési feladat is bonyolultabbá vált, de mindig öröm látni, hogy ez a verseny egyre jobban fejlődik. Reméljük, hogy a verseny győztesei legalább annyira élvezik, mint mi. Viszlát legközelebb!”

Nagy Zoltán Gergely

Miután versenyzőként részt vettem a Milvus Fotópályázat minden korábbi kiadásában, jó változás volt, hogy idén zsűritagként vehettem részt. A Milvus Csoport és a FORONA kiegyensúlyozott együttműködése egy nagyon jól szervezett versenyt eredményezett, amelyben mi, zsűritagok nagyon hatékonyan dolgozhattunk, és egyenlő esélyeket adhattunk minden beküldött képnek. Friss látásmódot, kiváló fotografiai készségeket, inspiráló történeteket kerestünk - mindezt a FORONA etikai kódexében meghatározott etikus természetfotózás keretein belül.

A megnyitó, amely a világ minden tájáról érkezett 193 fotós közel 1.200 alkotásának legjobbjait mutatja be, a szervezők és a zsűri tagjai, Dan Dinu, Nagy Zoltán Gergely, Dorin Bofan és Daniel Mârlea jelenlétében nyílt meg.

Az idei nagydíjas Moldován Zsolt romániai gazdálkodó lett, akinek szenvedélye a természet és nyilvánvaló tehetsége van az állatok életének különleges pillanatainak megörökítéséhez. A fődíjas egy nagyon különleges ajándékot kapott, egy trófeát, amelyet egy helyi művész készített egy darab fából. A trófeát élő zuzmóba csomagolták, hogy a győztesünk megőrizze azt, és így emlékezzen az idei eredményekre. Köszönjük a résztvevőknek, azoknak, akik jelen voltak az eseményen, és természetesen a Konika Minoltának az anyagi támogatást.

TERMÉSZETVÉDELMI JOG, CIVIL AKTIVIZMUS

A Milvus Csoport tagjai ugyan szívesebben dolgoznak terepen és végeznek gyakorlati természetvédelmi munkát, az utóbbi években mégis egyre több energiát kell fordítsanak a szakpolitikai tevékenységekre. Így próbáljuk befolyásolni, jobbra tenni a törvényeket és a fontos döntéseket, hogy ezek valóban a biodiverzitás megőrzését és az élőhelyek védelmét szolgálják.

2022-ben is több stratégiai dokumentum, törvény és határozat elkészítési folyamatába kapcsolódunk be.

A legtöbb energiát talán a Mezőgazdasági Minisztérium új Nemzeti Stratégiai Tervére (PNS) fordítottuk, mivel úgy gondoljuk, hogy a mezőgazdaság, a földművelés mikéntje nagyon fontos természetvédelmi szempontból is.

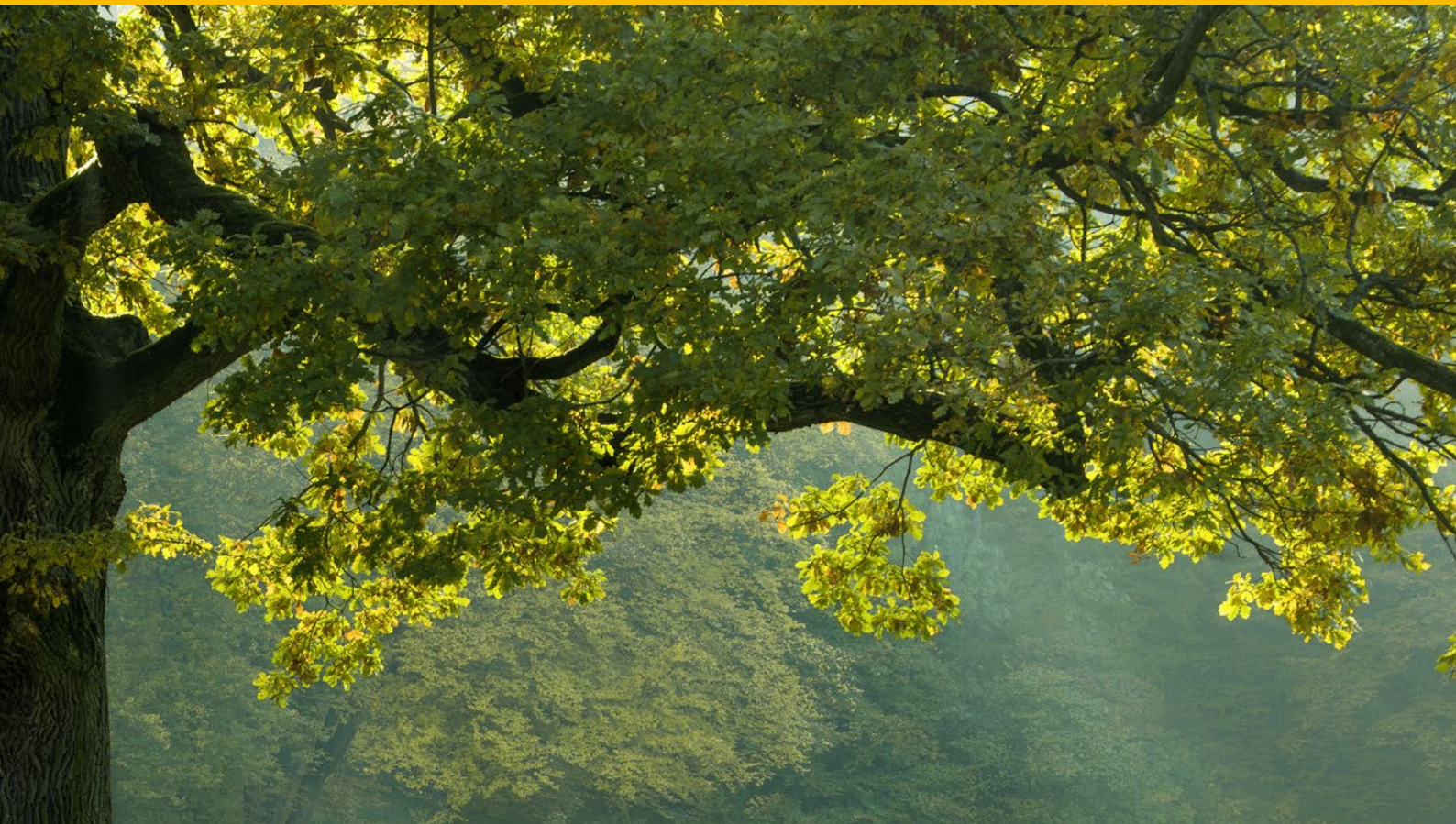
A természet által nyújtott szolgáltatások megőrzéséhez elengedhetetlen az Európai Unió „Termelőtől a fogyasztóig” (Farm to Fork) stratégiájának megfelelő végrehajtása.

Az év folyamán folyamatosan részt vettünk a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Minisztérium által szervezett (MADR) nyilvános konzultációkon és javaslatokat nyújtottunk be gazda-, méhész- és más természetvédelmi szervezetekkel közösen. Fontosnak tartottuk az összefogást ezekkel a szervezetekkel, mivel a Nemzeti Stratégiai Terv első változata nem csak természetvédelmi szempontból volt kifo-

gásolható, de a kiskisgazdákat és méhésztársadalmat is hátrányosan érintette. Az általunk benyújtott javaslatok (egyesületünk saját javaslatai és a partnereinkkel közösen megfogalmazott javaslatok) nem érte el a minisztérium ingerküszöbét, így partnereinkkel az Európai Bizottság felé is jeleztük aggodalmainkat, ahol sokkal nyitottabb fülekre találtunk. Ennek következtében a Bizottság a mi javaslatainkból is beépített a Stratégiai Terv első kiértékelésébe és számos javítással, megjegyzéssel küldte azt vissza a Mezőgazdasági Minisztériumnak. Sajnos, a végső változatról csak annyit tudunk elmondani, hogy nem annyira kifogásolható, mint az első, de így is komoly aggodalmaink vannak, hogy ilyen keretek között Románia nem lesz képes teljesíteni a Termelőtől a fogyasztóig (Farm to Fork) stratégia céljait.

Véleményünk szerint ez az új stratégiai terv egyrészt hátrányos helyzetbe hozza a kistermelőket (akik pedig természet kimélőbb módon termelnek), másrészt nem változtat az intenzív mezőgazdaságnak a biológiai sokféleségre gyakorolt káros hatásain sem, és egyesek rövid távú profitját részesíti előnyben mindenki hosszú távú jólétével szemben.

Egyre több figyelmet fordítunk a biodiverzitás és klímavédelem szempontjából is jelentős **gyepek védelmére**, így aggódó szemekkel figyeljük a gyepeket is érintő törvényeket és beruházásokat. Figyelemmel követjük azt is, hogy a **zöldenergia**

beruházások úgy történjenek meg, hogy azok ne a természetes élőhelyek rovására menjenek. Hiszen az ilyen befektetések esetén a megtermelt zöld energia nem feltétlenül jár annyi előnnyel, mint amennyi kárt okoz a természetes élőhelyek biodiverzitásának csökkentésével és a szén-dioxid megkötő képességük gyengítésével. Igyekeztünk a különböző pártok képviselői mellett a Fenntartható Fejlődés főosztály figyelmét is felkelteni. Csak reménykedhetünk benne, hogy a zöldenergia-beruházások tervezésénél a természet által nyújtott szolgáltatásokat is figyelembe veszik.

A Környezetvédelmi Minisztérium korábban több bírósági pert is elvesztett (2020, 2021), mert nem tudta tudományos adatokkal bizonyítani, hogy az által kiadott kilövési kvóták - amelyek rendkívül nagy számú vonuló madár lelövését tették lehetővé - nem fogják veszélyeztetni ezen vonuló madarak állományait. A bíróságok által érvénytelenített kilövési kvóták a vonuló madarak vadászatának felfüggesztését eredményezte ezekben a vadászati idényekben. A logikus és etikus lépés az lett volna, ha tanulmányokat, kutatásokat végeznek, hogy tudományosan meg lehessen alapozni, hogy a kvóták mérete befolyásolják-e a populációkat vagy sem. Nagyon szomorú, hogy ahelyett, hogy a tudományra támaszkodtak volna, a törvényhozók úgy döntöttek, hogy oly módon változtatják meg a **vadászati törvényt**, hogy többé ne legyen szükség tudományos adatokra és éves kvótákra - pedig gyakorlatilag ez volt az

egyetlen módja annak, hogy ellenőrizni lehessen az egy évben kilőtt madarak számát Románia területén.

Miután a törvényt a parlament mindkét háza elfogadta (a civil társadalom ellenkezése ellenére) utolsó kétségbeesésünkben, 2021 végén nyílt levelet küldtünk az ország elnökének. Az elnök visszaküldte a törvényt a Parlamentnek, de hiába, mert nem változtattak rajta és így 2022-ben úgy módosították a vadászati törvényt, hogy az egy évben kilőtt madarak számát most már nem lehet ellenőrizni.

Folytattuk munkánkat a marosvásárhelyi városi fakivágások ellenőrzésére létrehozott bizottságban. Bár néha úgy tűnik, hogy szélmalmok ellen harcolunk, folytatjuk a munkánkat, és örülünk, ha meghallják a hangunkat, és hozzájárulhatunk a természetbarát jogalkotáshoz.

Egy szerencsés esettel zárjuk - egy olyan eset, amelyet egy bank kezdeményezett. A Procredit Bank az a feltétellel nyújtott kölcsönt egy befektetőnek, aki egy Natura 2000 területen napelem-parkot szeretne létrehozni, hogy a beruházás nem károsítja a biológiai sokféleséget. Amellett, hogy a beruházás szántóföldön valósult meg, a középfeeszültségű hálózatra való csatlakozást úgy alakították ki, hogy a madarakat ne érje áramütés. Ugyanakkor a beruházó felajánlotta, hogy 50 tölgyfa csemetét ültet és 20 mesterséges odút helyez ki a vércsék számára (a terület fontos élőhely a kék vércsék számára).

TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK

ISI-JEGYZETT TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK

Bán, M., **Boné, G. M.**, Bérces, S., Barta, Z., **Kovács, I.**, Ecse, K., Sipos, K. 2022. OpenBioMaps – self-hosted data management platform and distributed service for biodiversity related data. *Earth Sci Inform* 15, 2007–2016 (2022). <https://doi.org/10.1007/s12145-022-00818-3>

Geue, J. C., Rotter, P. J., Gross, C., Benkő, Z., **Kovács, I.**, Fântână, C., Veres-Szászka, J., Domşa, C., Baltag, E., **Daróczi, Sz. J.**, **Bóné, G. M.**, Popescu, V. D., Thomassen, H. A. 2022. Limited reciprocal surrogacy of bird and habitat diversity and inconsistencies in their representation in Romanian protected areas. *PLoS ONE* 17(2): e0251950. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0251950>.

Matias, G., Rosalino, L. M., Alves, P. C., Tiesmeyer, A., Nowak, C., Ramos, L., Steyer, K., Astaras, C., Brix, M., **Domokos, Cs.**, Janssen, R., Kitchener, A. C., Mestdagh, X., L'Hoste, L., Titeux, N., Migli, D., Youlatos, D., Pfenniger, M., Devillard, S., Ruetter, S., Anile, S., Ferreras, P., Díaz-Ruiz, F., Monterroso, P. 2022. Genetic integrity of European wildcats: Variation across biomes mandates geographically tailored conservation strategies. *Biological Conservation*, Volume 268, 2022, 109518, ISSN 0006-3207, <https://doi.org/10.1016/j.biocon.2022.109518>.

Marton, A., Vágási, C. I., Vincze, O., Bókony, V., Pap, P. L., Pătraş, L., Péntes, J., **Bărbos, L.**, Fülöp, A., Osváth, G., Ducatez, S., Giraudeau, M. 2022. Oxidative physiology is weakly associated with pigmentation in birds. *Ecology and Evolution*, 12, e9177. <https://doi.org/10.1002/ece3.9177>.

Oskyrko, O., **Sos, T.**, Vacheva, E., Vlad, S.E., Cogălniceanu, D., Uller, T., Feiner, N., Carretero, M.A. 2022. Unravelling the origin of the common wall lizards (*Podarcis muralis*) in south-eastern Europe using mitochondrial evidence. *Biodiversity Data Journal* 10: e90337. <https://doi.org/10.3897/BDJ.10.e90337>

Oskyrko, O., Sreelatha, L.B., Silva-Rocha, I., **Sos, T.**, Vlad,

S.E., Cogălniceanu, D., Stănescu, F., Iskenderov, T. M., Doronin, I. V., Lisičić, D. & Carretero, M.A. 2022. Molecular analysis of recently introduced populations of the Italian wall lizard (*Podarcis siculus*). *Acta Herpetologica*, 17(2), 147–157. https://doi.org/10.36253/a_h-12542

Takács, P., Bánó, B., Czeplédi, I., Erős, T., Ferincz, Á., Gál, B., Bánó-Kern, B., Kovács, B., **Nagy, A. A.**, Nyeste, K., Lente, V., Preiszner, B., Sipos, S., Staszny, Á., Vitál, Z., Weiperth, A., Csoma, E. 2022. The mixed phylogenetic origin of northern pike (*Esox lucius* Linnaeus 1758) populations in the Middle Danubian drainage. *BMC Zool* 7, 28 (2022). <https://doi.org/10.1186/s40850-022-00129-6>.

Väli, Ü., Treinys, R., Bergmanis, U., **Daróczi, Sz.**, Demerdzhiev, D., Dombrovski, V., Dravecký, M., Ivanovski, V., Kicko, J., Langgemach, T., Lontkowski, J., Maciorowski, G., Poirazidis, K., Rodziewicz, M., Meyburg, B.-U. 2022. Contrasting patterns of genetic diversity and lack of population structure in the lesser spotted eagle *Clanga pomarina* (Aves: Accipitriformes) across its breeding range. *Biological Journal of the Linnean Society* 136(4): 506–519, <https://doi.org/10.1093/biolinnean/blac065>.

Osváth G., **Papp E.**, Benkő Z., Kovács Z (2022) The ornithological collection of the Zoological Museum of Babeş-Bolyai University, Cluj-Napoca, Romania – Part 1: the catalogue of bird skin specimens. *ZooKeys* 1102: 83–106. <https://doi.org/10.3897/zookeys.1102.79102>

EGYÉB TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK

Daróczi, J. Sz. 2022. Románia ritka bagolyfajai. *Heliaca* 18: 139–140. https://www.mme.hu/sites/default/files/binary_uploads/2_magunkrol/heliaca/heliaca_2022_lq.pdf

Erős, N., Ianculescu, M., Kocsis, V.-B., Szöcs, Á., **Sos, T.** 2022. Survey of the amphibians in "Fântălele Clujului – Copârşie", part of the "Dealurile Clujului de Est" (ROSCI0295) Natura 2000 protected area. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai Biologia*, 67, 2: 51–65. doi:10.24193/subbbiol.2022.2.04 <https://studiabiologia.reviste.ub-bcluj.ro/index.php/studiabio/article/view/103>

KONFERENCIA KIVONATOK

Domokos, Cs., Jánoska, F., Cristescu, B. 2022. Planificarea atenueării: distribuția ursului brun și mărimea minimă a popu-

lației înainte de construcția unei autostrăzi în România. TusnadEcoBear conf, Băile Tușnad, aug. 2022, Abstract Book, p. 15.

Domokos, Cs., Jánoska, F., Cristescu, B. 2022. Planning for mitigation: Brown bear occurrence along a proposed highway route in the Eastern Carpathian Mountains of Romania. Berchi, G.M., Jones, D., Moț, R., Muntean, L., Papp C.-R. (eds), 2022. IENE 2022 International Conference "Connecting people, connecting landscapes" (September, 19–23) – Abstract Book, p. 42. Editura AcademicPres – Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, Cluj-Napoca, Romania.
<https://www.iene.info/content/uploads/IENE-2022-Abstract-Book-Online-Version-636b82527d85e.pdf>

Gargallo, G., Aðalsteinsson, S., Arizaga, J., Baillie, S., Baxter, M., Brotons, L., Caffrey, B., Chodkiewicz, T., Delaloye, G., Domșa, C., Falkenberg, F., Foppen, R., Godinho, C., Herremans, M., Jourde, P., Kalamees, A., Kalyakin, M., Kembrytė, R., **Kovács, I.**, Lardelli, R., Erkol, I. L., Lorgé, P., Marti, D., Mihelič, T., Molina, B., Morkovin, A. A., Nagy, K., Nilsson, J., Nyegaard, T., Paquet, J.-Y., Perlman, Y., Pladevall, C., Popgeorgiev, G., Portolou, D., Priedniece, I., Ridzoň, J., Schmid, H., Antoniazza, S., Teufelbauer, N., Troost, G., Ukolow, I., Uppstu, P., Verheul, D., Vermouzek, Z., Villero, D., Wahl, J., Walker, J., Wood, C., Zec, M. 2022. The EuroBirdPortal: current state of the project and its outputs. In Keller, V. & Knaus, P. 2022: Bird Numbers 2022: Beyond the Atlas: challenges and opportunities. Programme and Abstracts of the 22nd Conference of the European Bird Census Council, 4–9 April 2022, Lucerne, Switzerland. Swiss Ornithological Institute, Sempach, p. 29.
https://dSPACE.uevora.pt/rdpc/bitstream/10174/33487/1/ebcc2022_abstract%20book.pdf

Hegyeli, Zs. 2022. Perpetuating ambiguity: a review of Garden Dormouse (*Eliomys quercinus*) records from Romania. In International Dormice Conference 2022, Edited by Pat Morris, Nedko Nedyalkov, Svetlana Miteva, Rimvydas Juškaitis, Boris Kryštufek, Peter Adamik, Sandro Bertolino, Joanna Fietz, Sven Büchner, Alice Mouton. ARPHA Conference Abstracts 5: e82838.
<https://doi.org/10.3897/aca.5.e82838>.

Nagy, A. A., Imecs, I. 2022. A Túrmente romániai oldalán található természetvédelmi területek halfaunája. A XVIII. Magyar Haltani Konferencia programja és előadás-kivonatai, Debrecen, 2022. április 29–30., pp. 13–14.
https://haltanitorsasag.hu/files/Programfuzet_2023_honlapra.pdf

Papp, E., Kovács, I., Szabó, Z. D. 2022. Survey of riparian bird species in Romania. In Keller, V. & Knaus, P. 2022: Bird Numbers 2022: Beyond the Atlas: challenges and opportunities. Programme and Abstracts of the 22nd Conference of the European Bird Census Council, 4–9

April 2022, Lucerne, Switzerland. Swiss Ornithological Institute, Sempach, p. 77.

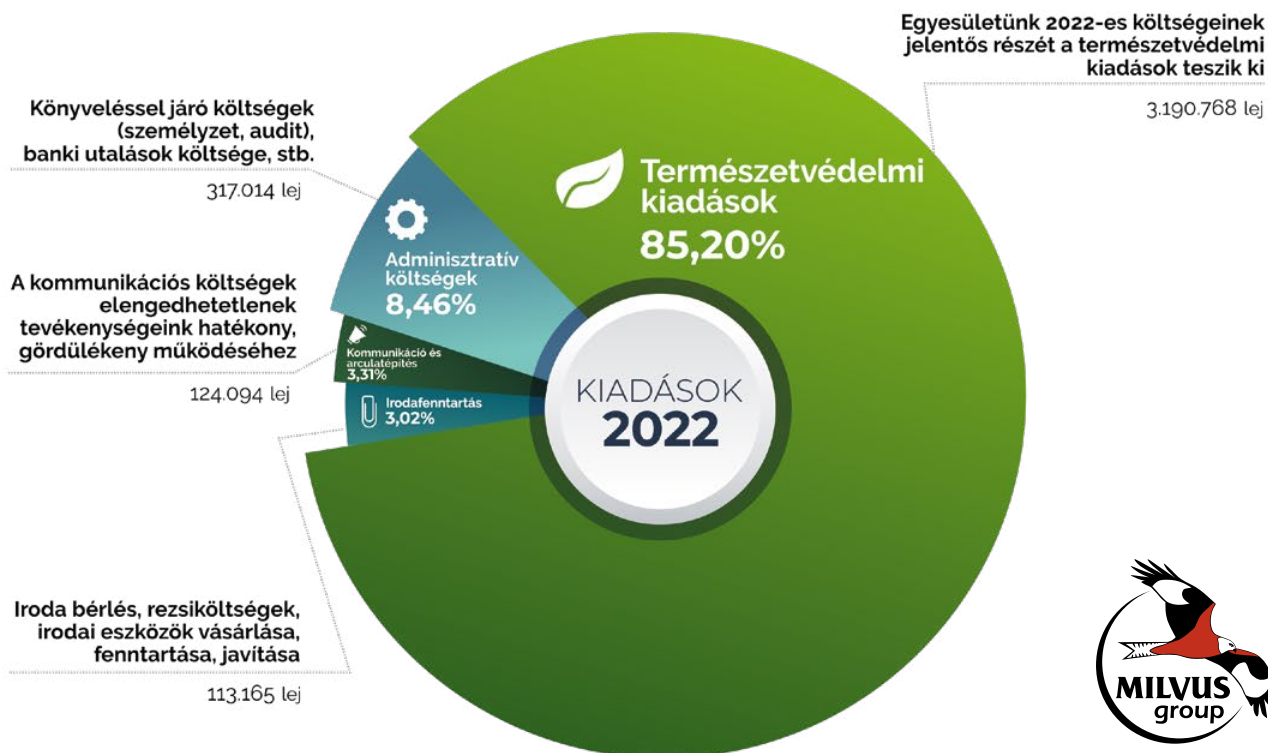
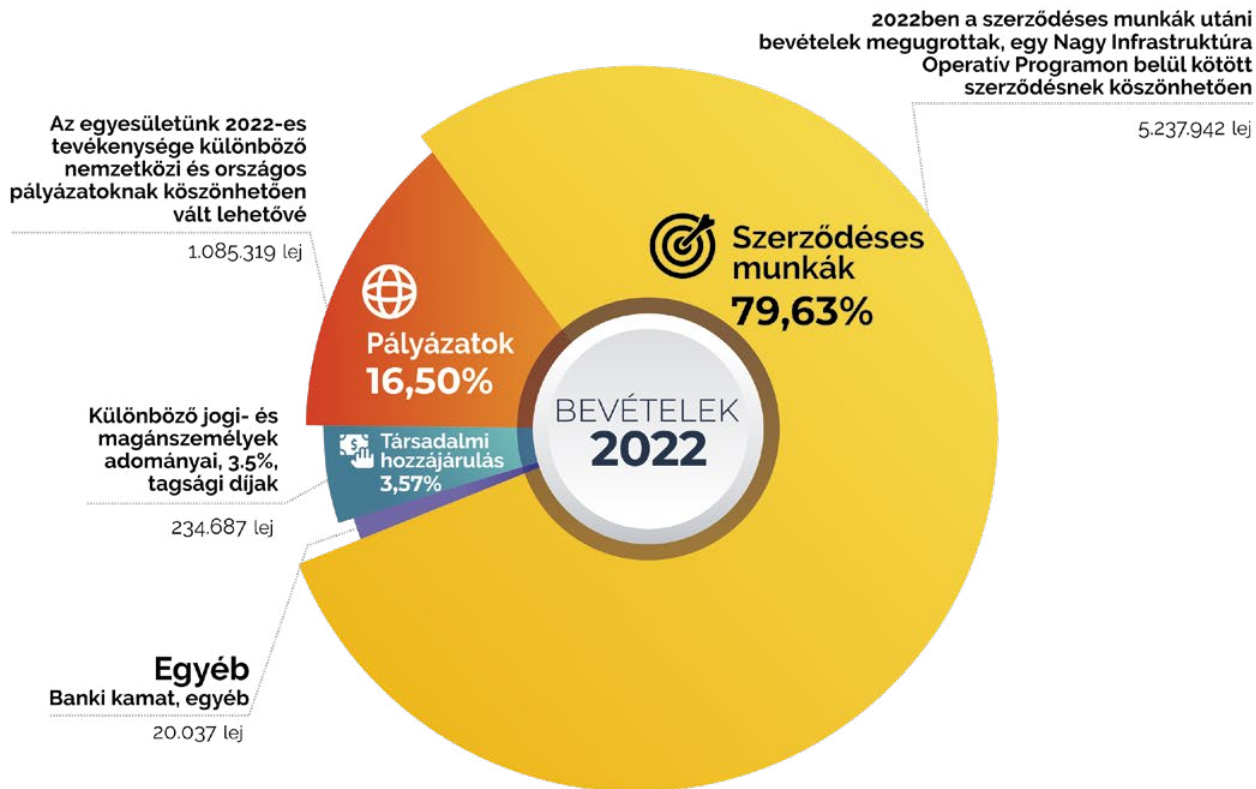
Radovics, D., **Sos, T.**, Mebert, K., Mizsei, E. 2022. Voluntary thermal maxima of the *Vipera ursinii* complex determined by local adaptations instead of phylogenetic constraints. In Crnobrnja-Isailović, J., Vukov, T., Vučić, T., Tomović, L. (eds.) 21st European Congress of Herpetology, Program and Book of Abstracts, September 5th–9th, 2022, Belgrade, p. 166.
https://www.seh-congress-belgrade2022.com/fileadmin/user_upload/Book_of_Abstracts_SEH_2022_Belgrade.pdf

Sos, T., Horváth, G., Herczeg, G., Pap, P. L. 2022. Consistency on the cold-hot types continuum: thermoregulation and personality study in viviparous lizard. In Crnobrnja-Isailović, J., Vukov, T., Vučić, T., Tomović, L. (eds.) 21st European Congress of Herpetology, Program and Book of Abstracts, September 5th–9th, 2022, Belgrade, p. 113.
https://www.seh-congress-belgrade2022.com/fileadmin/user_upload/Book_of_Abstracts_SEH_2022_Belgrade.pdf

Szabolcs, M., Mizsei, E., Wenner, B., Bancsik, B., Cogl-niceanu, D., Iosif, R., Strachinis, I., Tzoras, E., **Sos, T.**, Speybroeck, J., Ilgaz, Ç., Burić, I., Malkócs, T., Vörös, J., Lengyel, S., Jablonski, D. 2022. The effects of topography and climate fluctuations on the species and lineage richness of amphibians and reptiles living in the Balkan Peninsula. In Crnobrnja-Isailović, J., Vukov, T., Vučić, T., Tomović, L. (eds.) 21st European Congress of Herpetology, Program and Book of Abstracts, September 5th–9th, 2022, Belgrade, p. 217.
https://www.seh-congress-belgrade2022.com/fileadmin/user_upload/Book_of_Abstracts_SEH_2022_Belgrade.pdf

Takács, P., Bánó, B., Czeglédi, I., Erős, T., Ferincz, Á., Gál, B., Bánó-Kern, B., Kovács, B., **Nagy, A. A.**, Nyeste, K., Lente, V., Preiszner, B., Sipos, S., Staszny, Á., Vitál, Z., Weiperth, A., Csoma, E. 2022. Kárpát-medencei csukaállományok eredete. A XVIII. Magyar Haltani Konferencia programja és előadás-kivonatai, Debrecen, 2022. április 29–30., p. 14.
https://haltanitorsasag.hu/files/Programfuzet_2023_honlapra.pdf

GAZDASÁGI JELENTÉS

MAGNUM

További támogatóink:

CONVENIENCE PROD SRL,
ADONIS IMPORT EXPORT SRL,
BIG CONSULTING SRL,
TAND-ZWOLE SRL,
GRANO AGRO SRL,

HRISTIANA SRL,
VITAL MOTOR SRL, MIF SA,
NAVALACTIV REPAIR SRL,
AUTO COM TOTAL SRL,
KOPI TRANSLOGISTIC

TÁMOGATÓINK

A természetvédelmi civil szféra - így mi is - nagyrészt még mindig pályázati forrásokból és a társadalmi hozzájárulásból - céges és egyéni adományokból - él. A pályázati lehetőségek és kiírások évről évre változnak és sajnos főként csökkenek, így egy állandó profi csapat kialakítása és megtartása hosszú távon rendkívül nehéz feladat. Szerencsére a társadalmi hozzájárulás évről évre nő, amire nagyon büszkék vagyunk, mert meggyőződéseinkkel, céljainkkal egyre többen értenek egyet és azonosulnak. Jó irányba haladunk, együtt, de még nagyon messze vagyunk attól, hogy megpihenhesünk!

Köszönjük az eddigi támogatásokat, amellyel a Milvus Csoport természetvédelmi tevékenységeit segítették. Igazán hálásak vagyunk ezért, hiszen ezek a pályázat-független támogatások teszik lehetővé, hogy átléphessünk a nehéz periódusokon és olyan munkákat is elvégezzünk, amelyekre pályázati források nincsenek, de létfontosságúak!

Köszönjük szponzorainknak, hogy hozzájárulásuk révén, vadon élő állatok rehabilitációs központunkat, Chituc-turzási gyűrűzőtáborunkat, nevelési programunkat és az egyesületünk alaptevékenységeit támogatták.

A magánszemélyeknek is köszönjük adományaikat és személyi jövedelemadójuk 3,5%-ának felajánlását, amellyel hozzájárultak eredményeink eléréséhez.

**Köszönjük
hogy TE IS
támogattál!**

MILVUS TAGOK ÉS ÖNKÉNTESOK

Ha része szeretnél
lenni te is a Milvus
közösségnek, csatlá-
kozz egyesületünkhöz,
legyen te is Milvus tag!

Olvasd be
a QR kódot!

Munkánkat továbbra is nagy számban támogatják önkéntesek. Legtöbben közülük a Chituc turzási gyűrűzőtáborban vettek részt, de sokan kísérték el bennünket madármonitoring programok megfigyeléseire, természetismereti tevékenységekre és segítettek a rehabilitációs központ tennivalói elvégzésében. Összesen 82 egyéni, családi és tanuló/diák tagunk fizette naprakészen a tagdíját.

Köszönjük minden önkéntesnek és tagnak a segítségét, munkáját, velük együtt hatékonyabban járulhatunk hozzá a romániai természeti értékek megőrzéséhez!

Milvus Csoport Egyesület

Cím:

540445 Marosvásárhely.

1918 December 1 sugárút, 121 sz.

Levelező cím:

540600 Marosvásárhely OP1 CP40

Bank: ING BANK RO12INGB0000999901703336

Tel/Fax: +40 265 264726

E-mail: office@milvus.ro

Web: www.milvus.ro

Fotó: Horváth Ádám